

01/16A
01/16B

Uitspraak op de beroepen van
zaak 01/16A: [E.], [G.] en [H.] (hierna: appellanten), en
zaak 01/16B: de kerkenraad van de Protestantse gemeente [...] (hierna: de kerkenraad).

1. De procedure

- 1.1. Appellanten hebben beroep ingesteld bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Brabant, Limburg en de Réunion Wallonne (hierna: het RCBG) van 21 december 2015 nrs. 2015-2 en 3. Bij deze uitspraak is – voor zover hier van belang – beslist op het bezwaar van appellanten gericht tegen het besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering [...] (hierna: BM-CV) van 3 september 2015 om ds. X. (hierna: de predikant) op grond van ordinantie 3-19 vrij te stellen van werkzaamheden.
- 1.2. Bij brief van 8 februari 2016 hebben appellanten de gronden aangevuld.
- 1.3. Het BM-CV heeft bij verweerschrift van 2 februari 2016 en bij aanvullend verweer van 15 februari 2016 op het beroep gereageerd.
- 1.4. De kerkenraad heeft in zijn hoedanigheid van belanghebbende bij brief van 23 februari 2016 zijn zienswijze inzake het beroep van appellanten gegeven.
- 1.5. De kerkenraad heeft – bij afzonderlijk schrijven – eveneens bij het generale college beroep ingesteld tegen voornoemde uitspraak van het RCBG.
- 1.6. Het generale college heeft kennis genomen van de stukken die het RCBG ter beschikking stonden.
- 1.7. Voorts heeft het generale college kennis genomen van de uitspraak van het generale college voor de ambtsontheffing (hierna: het GCA) van 28 januari 2016 nr 11/2015, waarbij het GCA - voor zover hier van belang - heeft beslist dat de predikant de Protestantse gemeente [...] niet langer met stichting kan dienen.
- 1.8. Appellanten noch de kerkenraad hebben om een mondelinge behandeling verzocht. Het generale college acht zich op grond van de stukken voldoende voorgelicht en ziet geen aanleiding voor een mondelinge behandeling van de beroepschriften.
- 1.9. Bij beslissing van 9 februari 2016 heeft de voorzitter van het generale college het verzoek van appellanten tot het treffen van een spoedvoorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3 afgewezen.

2. De beoordeling

- 2.1. Bij de uitspraak van het RCBG zijn, voor zover hier van belang, de bezwaren tegen het op grond van ordinantie 3-19 genomen besluit van 3 september 2015 tot vrijstelling van de predikant van haar werkzaamheden in de Protestantse gemeente [...] ongegrond verklaard. Het RCBG heeft hierbij laten wegen dat het BM-CV op diezelfde datum heeft besloten tot het starten van een procedure ingevolge ordinantie 3-20 om de predikant te ontheffen van werkzaamheden. Het RCBG acht, zo is overwogen, het besluit op grond van ordinantie 3-19 bij het licht hiervan niet onredelijk.
- 2.2. Het met toepassing van ordinantie 3-19 genomen besluit houdt in dat de predikant met ingang van diezelfde datum tot 19 januari 2016 algeheel wordt vrijgesteld van alle werkzaamheden. De reden voor deze vrijstelling, zo vermeldt het besluit, is dat er zulke spanningen in de gemeente zijn gerezen dat de predikant en de kerkenraad hebben besloten uit elkaar te gaan. Van enige toenadering tussen de predikant en de kerkenraad of anderszins vermindering van de spanning heeft het BM-CV in de afgelopen maanden geen signalen kunnen registreren. Het BM-CV heeft zich genoodzaakt gezien de procedure tot ontheffing van werkzaamheden als bedoeld in ordinantie 3-20 aan te vangen en hangende deze aanvraag is het BM-CV van mening dat de predikant in het spanningsveld binnen de gemeente niet zodanig zal kunnen functioneren dat de spanningen zullen verminderen, aldus het bestreden besluit.
- 2.3. Hetgeen appellanten (zaak 01/16A) in beroep aanvoeren komt, voor zover hier van belang, hierop neer dat appellanten in hun weging van kwaliteiten en gedragingen van de predikant tot een heel ander oordeel komen dan de kerkenraad en het BM-CV. Wat de procedurele gronden betreft verwijzen appellanten naar de uitspraak van het RCBG. Zij zijn van mening dat alle mankementen in de procedure niet anders dan tot de conclusie kunnen leiden dat de taakvrijstelling onrechtmatig heeft plaats gehad en daarom ongedaan moet worden gemaakt. Zij verzoeken het generale college

het bestreden besluit van het BM-CV te vernietigen en een voorziening te treffen dat de predikant in de uitoefening van haar ambt wordt hersteld.

2.4. Het generale college stelt allereerst vast dat de predikant niet zelf bij het RCBG bezwaar heeft gemaakt tegen het besluit van het BM-CV tot toepassing van ordinantie 3-19. Het generale college stelt verder vast dat het bestreden besluit inhoudt dat de predikant tot 19 januari 2016 wordt vrijgesteld van alle werkzaamheden. Deze datum is inmiddels verstreken, zodat het bestreden besluit is uitgewerkt. Mede in aanmerking genomen de hierboven onder 1.7 vermelde beslissing van het GCA van 28 januari 2016, kunnen appellanten met hun beroep, wat daarvan verder ook zij, thans niet meer bereiken wat zij beogen. Van procesbelang is nu dan ook geen sprake meer. Dit leidt ertoe dat appellanten in hun beroep niet-ontvankelijk moeten worden verklaard.

2.5. Inzake het beroep van de kerkenraad (zaak 01/16B) overweegt het generale college het volgende.

2.5.1. Volgens ordinantie 12-8-1 kan, voor zover hier van belang, tegen een uitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen beroep worden ingesteld door degene die het bezwaar maakte of het lichaam waarvan het besluit bij de behandeling van het bezwaar in het geding was. Inzake het door het BM-CV genomen besluit van 3 september 2015 heeft een aantal gemeenteleden bij het RCBG bezwaar gemaakt. Derhalve stond voor die gemeenteleden beroep open bij het generale college alsmede voor het BM-CV als zijnde het lichaam dat dit besluit heeft genomen. Ordinantie 12-8-1 sluit in dit geval beroep van de kerkenraad echter uit. De kerkenraad is in zijn beroep dan ook niet-ontvankelijk.

2.6. Het generale college overweegt ten overvloede voorts nog het volgende.

Blijkens zijn uitspraak gaat het RCBG ervan uit dat de kerkenraad alvorens het BM-CV te verzoeken over te gaan tot toepassing van ordinantie 3-19 de gemeente in dit voornemen moet kennen en daarover dient te horen. Het RCBG is eenzelfde opvatting toegedaan met betrekking tot een verzoek om toepassing van ordinantie 3-20, zo blijkt uit de uitspraak van het RCBG.

2.6.1. Het generale college volgt daarin het RCBG niet. Artikel VI-5 van de kerkorde bepaalt dat de kerkenraad geen besluiten neemt in aangelegenheden die voor het leven van de gemeente van wezenlijk belang zijn, zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben. Ingevolge artikel XVII-1 wordt de orde van de kerk nader geregeld bij of krachtens ordinantie. Ordinantie 4-8-7 bevat een opsomming van onderwerpen waarover de kerkenraad geen besluiten neemt zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben. De in ordinantie 4-8-7 opgenomen opsomming is limitatief van aard. Het generale college leidt dit af uit het feit dat ordinantie 4-8-7 kwesties vermeldt die in andere ordinanties worden weergegeven als onderwerpen waarbij het 'kennen en horen' is voorgeschreven. Het generale college wijst hierbij onder meer op de ordinanties 2-11-3, 2-12-2, 2-12-3, 5-4-1 en 7-2-2. In ordinanties 3-19 en 3-20 is niet opgenomen dat de leden van de gemeente hierin moeten worden gekend en daarover gehoord. Deze ordinanties zijn dan ook niet in ordinantie 4-8-7 opgenomen. Het kennen en horen van de leden van de gemeente ter zake van voorgenomen besluiten ingevolge ordinanties 3-19 en 3-20 wordt derhalve niet vereist door de orde van de kerk, daargelaten de vraag of en in hoeverre het 'kennen en horen' in de omstandigheden van het geval en mede gelet op ordinantie 4-2 raadzaam en toelaatbaar is binnen de orde van de kerk.

3. De beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen :

- verklaart het beroep van [E.], [G.] en [H.] niet-ontvankelijk (zaak 01/16A);
- verklaart het beroep van de kerkenraad niet-ontvankelijk (zaak 01/16B);
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 4 april 2016

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. C. Kool (secretaris), mw mr. J.C. Nouwt, mr. ing. M. Mouthaan, ds. H.J.J. Radstake en J.B.W. van Vark RA.

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennisgenomen van:

- a. het beroepschrift van [E.], [G.] en [H.] (hierna: appellanten) van 17 januari 2015 gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Brabant, Limburg en de Réunion Wallonne (hierna: het RCBG) van 21 december 2015 nrs. 2015-2 en 3.

Bij deze uitspraak is – voor zover hier van belang – beslist op het bezwaar van appellanten, gericht tegen het besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering (hierna: BM-CV) van [...] van 3 september 2015 om ds. X. (hierna: de predikant) op grond van ordinantie 3-19 vrij te stellen van werkzaamheden. Het beroepschrift bevat tevens een verzoek om een spoedvoorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3, inhoudende opschorting van het door hen bestreden besluit van het BM tot vrijstelling van de predikant, opschorting van de werking van de ongegrondverklaring door het RCBG van hun bezwaar met betrekking tot de algehele taakvrijstelling van de predikant en het treffen van een voorlopige voorziening inhoudende dat de predikant in de uitoefening van het ambt wordt hersteld;

- b. het verweerschrift van het BM-CV per e-mail ontvangen op 2 februari 2016;
- c. de stukken die het RCBG ter beschikking stonden.

Beoordeling

1. Bij de uitspraak van het RCBG zijn – voor zover hier van belang – de bezwaren tegen het op grond van ordinantie 3-19 genomen besluit van 3 september 2015 tot vrijstelling van de predikant van werkzaamheden in de Protestantse gemeente [...] ongegrond verklaard. Het RCBG heeft hierbij laten wegen dat het BM-CV op dezelfde datum heeft besloten tot het starten van een procedure bij het generale college voor de ambtsontheffing (hierna: het GCA) ingevolge ordinantie 3-20 om de predikant te ontheffen van werkzaamheden. Het RCBG acht, zo is overwogen, het besluit op grond van ordinantie 3-19 bij het licht hiervan niet onredelijk.
2. Het met toepassing van ordinantie 3-19 genomen besluit houdt in dat de predikant met ingang van diezelfde datum tot 19 januari 2016 algeheel wordt vrijgesteld van alle werkzaamheden. De reden voor deze vrijstelling, zo vermeldt het besluit, is dat er zulke spanningen in de gemeente zijn gerezen dat de predikant en de kerkenraad hebben besloten uit elkaar te gaan. Van enige toenadering tussen de predikant en de kerkenraad of anderszins vermindering van de spanning heeft het BM-CV in de afgelopen maanden geen signalen kunnen registreren. Het BM-CV heeft zich genoodzaakt gezien de procedure tot ontheffing van werkzaamheden als bedoeld in ordinantie 3-20 aan te vangen en hangende deze aanvraag is het BM van mening dat de predikant in het spanningsveld binnen de gemeente niet zodanig zal kunnen functioneren dat de spanningen zullen verminderen, aldus het bestreden besluit.
3. Hetgeen in beroep is aangevoerd komt er – voor zover hier van belang – in de kern genomen hierop neer dat appellanten in hun weging van kwaliteiten en gedragingen van de predikant tot een heel ander oordeel komen dan de kerkenraad en het BM-CV. Wat de procedurele gronden betreft verwijzen appellanten naar de uitspraak van het RCBG. Zij zijn van mening dat alle mankementen in de procedure niet anders dan tot de conclusie kunnen leiden dan dat de taakvrijstelling onrechtmatig heeft plaats gehad en daarom ongedaan moet worden gemaakt.
4. De voorzitter stelt vast dat niet is gebleken dat de predikant zelf bij het RCBG bezwaar heeft gemaakt tegen het besluit van het BM-CV tot toepassing van ordinantie 3-19. Verder heeft het generale college, en daarmee zijn voorzitter, ambtshalve kennis genomen van de uitspraak van het GCA van 28 januari 2016 nr 11/2015, waarbij het GCA – voor zover hier van belang – heeft beslist dat de predikant de Protestantse gemeente [...] niet langer met stichting kan dienen. Het GCA heeft bij die uitspraak voorts bepaald dat de predikant een termijn wordt verleend tot 1 augustus 2015 (bedoeld zal zijn 2016, gelet op de overwegingen van het GCA) binnen welke zij zich naar dit oordeel kan voegen. Het BM-CV heeft in zijn verweerschrift van 2 februari 2016 eveneens op deze uitspraak van het GCA gewezen. Reeds gelet op de omstandigheid dat predikant en kerkenraad hebben besloten uit elkaar te gaan, zoals is vermeld in het bestreden besluit, en de genoemde beslissing van het GCA van 28 januari

2016 acht de voorzitter het niet aangewezen het verzoek van appellanten, zoals dat hierboven nader is weergegeven, in te willigen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg, 9 februari 2016
door mr. Th.C. van Sloten, voorzitter

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. Het pro forma beroepschrift van de heren [V.] en [D.] (hierna: appellanten), beiden wonende te [...], van 11 februari 2016 gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Holland van 21 januari 2016, verzonden op 15 januari 2016 (hierna het RCBG).
- b. De brief van 17 maart 2016 van appellanten waarin zij naar aanleiding van de brief van het generale college van 22 februari 2016, waarbij zij worden verzocht binnen vier weken hun beroep te motiveren, verzoeken om uitstel voor het indienen van de nadere motivering en voorts verzoeken de behandeling van het pro forma beroepschrift voorlopig aan te houden. Naar aanleiding hiervan heeft het generale college appellanten bij brief van 24 maart 2016 bericht dat de behandeling van het pro forma beroepschrift zal worden aangehouden tot nader bericht van appellanten.
- c. De brief van 24 maart 2016 van appellanten waarin zij verzoeken een voorlopige voorziening te treffen met werking tot na de uitspraak op hun beroepschrift.

Beoordeling

1. Appellanten hebben bij hun brief van 24 maart 2014 verzocht om ter zake van hun verzoek om een voorlopige voorziening te worden gehoord. De voorzitter heeft daarvan afgezien, omdat in dit geval het horen van appellanten niet zou hebben bijgedragen aan het vormen van een oordeel ter zake van hun verzoek. De voorzitter verwijst daarvoor naar onderstaande overwegingen.
2. Appellanten hebben bij het RCBG bezwaar gemaakt tegen het besluit van de kerkenraad van 11 juni 2015 om de eigendom van de [A-kerk] over te dragen aan een externe partij (hierna: het bestreden besluit). Daartoe was op 15 mei 2015 een voorgenomen besluit genomen. Tijdens een op 26 mei 2015 gehouden gemeenteberaad is de gemeente in dit voorgenomen besluit gekend en is zij daarover gehoord. Een tweede gemeenteberaad over dit voorgenomen besluit is gehouden op 5 juni 2015. Vervolgens heeft de kerkenraad op 11 juni 2015 het bestreden besluit genomen.
3. Het RCBG heeft in zijn uitspraak onder verwijzing naar artikel 23, eerste lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak – samengevat weergegeven – overwogen dat het bestreden besluit niet in strijd is met de kerkorde of met wettelijke bepalingen. Voorts is overwogen dat appellanten niet hebben aangevoerd dat de kerkenraad de bevoegdheid tot het nemen van het bestreden besluit heeft gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze is verleend. Het RCBG is verder van oordeel dat niet is gebleken dat de kerkenraad – bij afweging van de betrokken belangen – in redelijkheid niet tot het bestreden besluit heeft kunnen komen.

Voorts heeft het RCBG het volgende overwogen:

“6.18 Het RCBBG is op grond van al het vorengaande van oordeel dat de kerkenraad weliswaar gedurende het overgrote deel van het traject, dat tot het bestreden besluit heeft geleid, de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen, maar dat hij die zorgvuldigheid op het gemeenteberaad van 26 mei 2015 en ten aanzien van de convocatie voor de bijeenkomst op 5 juni 2015 uit het oog heeft verloren. Wanneer ten aanzien van een af te stoten kerkgebouw een keuze is gemaakt, dan dient naar het oordeel van het RCBBG die keuze aan de gemeente te worden voorgelegd op een zodanige wijze dat alle gemeenteleden de mogelijkheid wordt gegeven inzicht krijgen in alle aan dat besluit ten grondslag liggende feiten en omstandigheden, waaronder ook de relevante financiële gegevens m.b.t. de kosten verbonden aan het behoud van [B-kerk] en kosten verbonden aan het behoud van de [A-kerk] en over die keuze te worden gehoord.

6.19 Aan dit oordeel doet niet af dat een jaar eerder al cijfers waren getoond, aangezien de uiteindelijke cijfers uit 2015 mogelijk niet die van 2014 zijn geweest en voorts niet iedereen de cijfers, die in maart 2014 zijn getoond, meer paraat zal hebben gehad. De kerkenraad heeft ook zelf erkend dat een financiële samenvatting op zijn plaats zou zijn geweest. Het college heeft voorts in de dossierstukken, en met name in het kerkblad, geen recent financieel overzicht aangetroffen, zoals was besloten in de kerkenraadsvergadering van 28 mei 2015. Ook doet aan dit oordeel niet af dat individuele gemeenteleden mogelijk op 5 juni 2015

antwoord hebben gehad op bij hen levende vragen, aangezien niet alle gemeentelieden op dezelfde wijze voor die bijeenkomst zijn uitgenodigd.

- 6.20 *Het RCBBG zal derhalve het besluit van 11 juni 2015 vernietigen en de kerkenraad gelasten het voorgenomen besluit van 15 mei 2015 opnieuw aan de gemeente voor te leggen in een gemeenteberaad waarvoor alle leden van de gemeente deugdelijk worden opgeroepen en waarbij door middel van het verstrekken van alle informatie, waaronder de cijfers over de kosten verbonden aan het behoud van [B-kerk] en de kosten verbonden aan het behoud van de [A-kerk], inzicht wordt gegeven in de keuze om de [A-kerk] af te stoten.”*
4. Appellanten voeren in hun brief van 24 maart 2016 als gronden voor hun verzoek om een voorlopige voorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3 het volgende aan :
- “1. Zoals wij in onze brief d.d. 17 maart 2016 reeds hebben geschreven heeft de Algemene Kerkenraad pas op 8 maart 2016 het gelaste Gemeenteberaad belegd en kan daardoor pas na het verlopen van de beroepstermijn het vernieuwde besluit nemen. Hierdoor is het niet mogelijk onze motivatie binnen de door u aangegeven termijn in te dienen omdat:*
- a. de inhoud van het eventueel aangepaste besluit ons nog niet bekend is;*
 - b. een voorbarige reactie in een motivatie van onze kant een mogelijke negatieve invloed kan hebben op de – door ons zo gewenste – toenadering tussen partijen.*
2. *Helaas is ons tijdens de bespreking op 16 maart 2016 gebleken dat er niets in het standpunt van de Algemene Kerkenraad is gewijzigd. Men wil koste wat het kost de [A-kerk] afstoten.*
3. *Naar verwachting zal het voorgenomen besluit hierover op 6 april 2016 worden genomen. Met daarin opgenomen de datum waarop men de [A-kerk] wil sluiten, zoals eerder in het door de RCBBG vernietigde besluit van 11 juni 2015 en het voorgenomen besluit van 15 mei 2015 was bepaald.*
4. *Wij verzoeken u daarom reeds nu voor als dan de Algemene Kerkenraad dwingend op te leggen om niet eerder een besluit ter zake te nemen, dan nadat er terdege is onderzocht, desnoods door een door u te benoemen ter zake deskundige of deskundigen, of de sluiting van de [A-kerk] c.q. de eigendomsoverdracht nuttig en/of nodig is in het belang van de gemeentelieden en/of het voortbestaan van de protestantse gemeente in [...].*
5. *In vergelijkbare gevallen treffen wij als jurisprudentie aan dat wanneer er na een ter zake genomen besluit er reeds een laatste afscheidsdienst in een Kerk heeft plaatsgehad, dit finaal en onomkeerbaar is en daardoor de gronden onder een bezwaar zijn komen te vervallen. Dit willen we in ons geval zien te voorkomen. Daarom verzoeken wij u om een verbod tot het houden van een afscheidsdienst in de [A-kerk] lopende de hoger beroepsprocedure.”*
5. De voorzitter overweegt dat appellanten nog immer geen gronden hebben ingediend tegen de uitspraak van het RCBG.
- 5.1. Hetgeen appellanten hebben aangevoerd als gronden van hun verzoek om voorlopige voorziening heeft betrekking op de procedure die als gevolg van de uitspraak van het RCBG door de kerkenraad moet worden gevolgd. Het bestreden besluit van 11 juni 2015 is vernietigd en de kerkenraad is gelast het voorgenomen besluit opnieuw aan de gemeente in een gemeenteberaad voor te leggen op de wijze als in de uitspraak nader is bepaald. Een hernieuwd definitief besluit is nog niet door de kerkenraad genomen, zo stellen appellanten. Het verzoek van appellanten heeft betrekking op dat nieuwe besluit. Zodra dat besluit is genomen staat voor appellanten evenwel de mogelijkheid open om daartegen bij het RCBG, binnen de daarvoor in de kerkorde gegeven termijn, bezwaar te maken en zo nodig bij de voorzitter van het RCBG een voorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3 te vragen. Voor een beslissing van de voorzitter van het generale college ter zake van dat besluit en hetgeen daarmee samenhangt is thans dan ook geen plaats.
- 5.2. Het verzoek van appellanten moet dan ook worden afgewezen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg 2 april 2016
door mr. Th.C. van Sloten, voorzitter.

02/16 en 11/16

Uitspraak op het beroep van de heren [V.] en [D.]

1 De procedure

- 1.1 Bij op 15 februari 2016 (02/16) respectievelijk 19 augustus 2016 (11/16) bij het generale college ingekomen pro-forma beroepschriften met bijlagen, hebben appellanten beroep ingesteld tegen de uitspraken van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Holland verzonden op 15 januari 2016 respectievelijk 25 juli 2016. Appellanten hebben het eerste beroepschrift aangevuld bij brief van 21 november 2016 en het tweede bij brief met bijlagen van 20 september 2016.
- 1.2 De uitspraken van het regionale college zijn gedaan op het bezwaar van appellanten tegen twee besluiten van de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente [...] te [...] (hierna: de kerkenraad en de gemeente) tot afstoting van de [A-kerk] te [...]. Het regionale college heeft vanwege onvoldoende kennen en horen van de gemeenteleden het eerste bezwaar gegrond verklaard en het bestreden besluit van 11 juni 2015 vernietigd. Daarna heeft de kerkenraad de gemeenteleden opnieuw gekend en gehoord en op basis daarvan op 6 april 2016 een gelijklopend besluit genomen. Het regionale college heeft het tweede bezwaar, gericht tegen dit besluit, ongegrond verklaard.
- 1.3 Bij verweerschrift heeft de kerkenraad op het tweede beroepschrift gereageerd.
- 1.4 Appellanten hebben de voorzitter van het generale college drie maal verzocht een voorlopige voorziening te treffen. De voorzitter heeft deze verzoeken afgewezen bij zijn beslissingen van 2 april 2016 (02/16 S), 6 september 2016 (11/16 S) en 6 december 2016 (11/16 S-II).
- 1.5 Op 18 januari 2017 heeft de mondelinge behandeling van beide beroepen (02/16 en 11/16) plaatsgevonden. Daarbij waren aanwezig appellanten en, namens de kerkenraad, de heer [...] (voorzitter), de heer [...] (penningmeester) en de heer [...] (voorheen voorzitter van het college van kerkrentmeesters en van de commissies kerkgebouwen van de gemeente). Ter zitting hebben appellanten pleitnotities overgelegd.
- 1.6 Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het regionale college hem heeft doen toekomen, waaronder een usb-stick met drie bestanden met geluidsopnamen.

2 Ontvankelijkheid andere gemeenteleden

- 2.1 Het generale college is van oordeel dat het regionale college terecht alleen appellanten heeft aangemerkt als bezwaarders met betrekking tot het tweede besluit van de kerkenraad. Niet gebleken is dat andere gemeenteleden appellanten specifiek voor het namens hen indienen van het bezwaarschrift van 12 mei 2016 hebben gemachtigd. Anders dan appellanten stellen, zien de handtekeningenlijsten in de eerste bijlage van dat bezwaarschrift op de bezwaarprocedure naar aanleiding van het eerste besluit van de kerkenraad en niet mede op het tweede besluit.

3 De feiten

- 3.1. Gelet op wat over en weer is aangevoerd, de overgelegde stukken en wat het generale college ambtshalve bekend is, gaat het generale college uit van de volgende feiten die voor de beoordeling van de beroepen van belang zijn.
- 3.2 De gemeente is eigenaresse van de kerkgebouwen [A-kerk] en [B-kerk]. De [A-kerk], een rijksmonument, is gebouwd in de vijftiende en zestiende eeuw en [B-kerk.] in 1968.
- 3.3 Naar aanleiding van wensen en klachten van gebruikers over het comfort en de indeling van de [A-kerk], verricht een architectenbureau [X.] in 2012 in opdracht van de gemeente een haalbaarheidsonderzoek dat in 2013 wordt aangevuld. Dit heeft geleid tot een financiële inventarisatie van vijf scenario's waarin de [A-kerk] ofwel wordt afgestoten ofwel wordt behouden en, bij behoud, met verschillende varianten qua investeringen, gebruik voor de eredienst, exploitatie (multifunctioneel gebruik) en eigen of extern beheer.
- 3.4 Een door de kerkenraad ingestelde commissie kerkgebouwen brengt in februari 2014 op basis van een tussenrapportage een advies uit aan de kerkenraad. Volgens de commissie dalen de inkomsten uit 'levend' geld en beleggingen, zijn de inkomsten uit verhuur beperkt en zijn er minder subsidies voor monumenten. Verder vraagt de commissie zich af of [X.] niet te optimistisch is over de mogelijke opbrengsten bij multifunctioneel gebruik van de [A-kerk]. Om dit beter te beoordelen, bezoekt de commissie kerkelijke gemeenten in [...] en [...]. Op basis daarvan concludeert zij dat multifunctioneel gebruik geen financiële toegevoegde waarde heeft

en alleen maar inzet van vrijwilligers vraagt. De commissie adviseert een nieuwe commissie kerkgebouwen in te stellen om de herbestemming van de kerkgebouwen nader te verkennen en de financiële consequenties van verschillende scenario's te analyseren. De kerkenraad roept naar aanleiding van dit advies een gemeenteberaad bijeen op 6 maart 2014.

3.5 Na dit gemeenteberaad besluit de kerkenraad tot instelling van zowel de (vervolg)commissie kerkgebouwen als een (sub)commissie kerk-zijn. De commissie kerk-zijn heeft een andere samenstelling dan de tweede commissie kerkgebouwen en dient een visie te ontwikkelen op het kerk-zijn in de nabije toekomst. Een van de appellanten is lid van de tweede commissie kerkgebouwen. Deze commissie vergaart aanvullende financiële gegevens over de kerkgebouwen met behulp van deskundige derden. De exploitatiekosten worden geschat op basis van een rapport van een ingenieursbureau [Y.] en de financieringslasten van de investeringen met behulp van de Stichting Kerkelijk Geldbeheer. Het Kantoor der Kerkelijke Goederen taxeert [B-kerk]. Subsidiemogelijkheden worden verkend onder begeleiding van de gemeenteadviseur, tevens verbonden aan het regionaal college voor de behandeling van beheerszaken, bij de (landelijke) kerk (de Solidariteitskas) en de Stichting Kerkelijk Geldbeheer. De commissie heeft ook verkend of een beroep mogelijk zou zijn op de diaconie van de gemeente. De kerkenraad heeft in de zomer van 2014 een derde opdracht verleend om de commissies te begeleiden in de communicatie met gemeenteleden. Tijdens een gemeenteavond op 23 oktober 2014 doet de commissie kerk-zijn verslag van haar bevindingen. Op 9 februari 2015 vindt een gemeenteavond plaats om gemeenteleden gelegenheid te bieden mee te praten over de toekomst van de gemeente.

3.6 In april 2015 komt de commissie kerkgebouwen tot een afronding van haar finale financiële analyse van verschillende scenario's met betrekking tot de [A-kerk] en [B-kerk]. In het scenario dat een van de twee kerkgebouwen wordt afgestoten en in het andere wordt geïnvesteerd, bedragen de exploitatie- en investeringskosten € 904.204 als de [A-kerk] wordt behouden en € 461.207 voor [B-kerk]. Als een van de risicofactoren noemt de commissie dat huuropbrengsten moeilijk in te schatten zijn en afhankelijk van inzet van vrijwilligers.

3.7 Na twee gezamenlijke vergaderingen in april 2015, adviseren de commissies kerkgebouwen en kerk-zijn in mei 2015 gezamenlijk de kerkenraad om de [A-kerk] af te stoten. De commissies overwegen dat de gemeente moet kiezen voor mensen boven stenen en dat er een eigen plek moet zijn voor de jeugd.

3.8 Op 15 mei 2015 neemt de kerkenraad het eerste voorgenomen besluit tot eigendomsoverdracht van de [A-kerk]. Tijdens een gemeenteavond op 26 mei 2015 wordt de gemeente gekend in en gehoord over dit voorgenomen besluit. In de oproep voor die avond overweegt de kerkenraad dat het financieel niet langer verantwoord is om zowel de [A-kerk] als [B-kerk] te behouden en dat de toekomst van de gemeente gebaat is bij een keuze voor het investeren in mensen en minder in gebouwen. Tijdens de gemeenteavond wordt van de zijde van de kerkenraad gesteld dat ook de kerken in de regio moeite hebben de exploitatie rond te krijgen; er zijn te veel kerkgebouwen beschikbaar voor andere bestemmingen. Alle vrijwilligers van de gemeente zouden nodig zijn om de eigendom overeind te houden en er zou er geen tijd meer zijn voor pastoraat en diaconaat. Ook wordt opgemerkt dat een verkoopopbrengst van [B-kerk] de kosten voor de nodig geachte investeringen in de [A-kerk] niet dekt.

3.9 Op 5 juni 2015 vindt een bijeenkomst plaats met een aantal verontruste gemeenteleden. Daar wordt een schriftelijke reactie besproken van het moderamen van de kerkenraad op vragen van gemeenteleden naar aanleiding van het voorgenomen besluit. Volgens het moderamen kan men van mening verschillen over de mate van de aanpassingen aan de [A-kerk] maar niet over de aanpassing als zodanig. Daarbij valt te denken aan isolatie, verwarming en indeling. De kosten van de aanpassingen zijn door een extern bureau geschat op 916.000 euro. Daarmee zou de [A-kerk] een multifunctioneel kerkgebouw worden dat voldoet aan de eisen van deze tijd. [B-kerk] zou volgens het moderamen misschien verkocht kunnen worden voor ongeveer 500.000 euro. Dan is volgens het moderamen nog steeds 400.000 euro eigen vermogen nodig voor de verbouwing van de [A-kerk]. Het eigen vermogen van de gemeente gaat dan volgens het moderamen in een keer met 400.000 euro achteruit.

3.10 In het gemeenteblad van juni 2015 maakt de kerkenraad bekend dat hij zijn voorgenomen besluit heeft omgezet in een definitief besluit. De kerkenraad overweegt dat de huidige kosten van [B-kerk] en de [A-kerk] elkaar niet veel ontlopen en dat het grote verschil is gelegen in de onderhoudskosten op termijn. Aangezien de subsidies volgens de kerkenraad worden afgebouwd, zullen onderhoudskosten grotendeels uit eigen middelen moeten worden betaald.

Het multifunctioneel maken van de [A-kerk] is volgens de kerkenraad wel een mogelijkheid en zou voor een deel betaald kunnen worden uit verkoop van [B-kerk]. Maar daarnaast zou ook geput moeten worden uit de reserve en slinkende reserves geven een kleine buffer, vervolgt de kerkenraad. Voor intensieve verhuur van de [A-kerk] teneinde de exploitatie sluitend te krijgen zijn veel vrijwilligers nodig volgens de kerkenraad, vrijwilligers die de kerkenraad liever inzet voor pastorale en diaconale activiteiten.

3.11 In zijn eerste uitspraak oordeelde het regionale college het onzorgvuldig dat de kerkenraad niet alle gemeenteleden had opgeroepen voor de gemeenteavond van mei 2015 en dat de kerkenraad toen ten onrechte geen financiële gegevens heeft gepresenteerd. Het regionale college droeg de kerkenraad op het voorgenomen besluit opnieuw aan de gemeente voor te leggen, alle gemeenteleden daartoe op te roepen en te kennen en te horen op basis van alle informatie, waaronder over de cijfers over de kosten verbonden aan behoud van [B-kerk] en de kosten verbonden aan het behoud van de [A-kerk].

3.12 Vervolgens heeft de kerkenraad in januari 2016 opnieuw een voorgenomen besluit genomen tot afstoting van de [A-kerk]. Tijdens de gemeenteavond van 8 maart 2016 werd de gemeente gekend in en gehoord over dit voorgenomen besluit. Daarmee beoogde de kerkenraad uitvoering te geven aan de uitspraak van het regionale college. Namens de kerkenraad wordt die avond in de toelichting op het voorgenomen besluit stilgestaan bij de kernoverwegingen van de commissies kerkgebouwen en kerk-zijn. Benadrukt wordt dat [B-kerk] een ideale jeugdlocatie is en dat de commissies zich hebben afgevraagd hoe dat in de [A-kerk] gerealiseerd kan worden. Dat vormt de basis van de veronderstellingen van de commissies met betrekking tot de benodigde investeringen in de [A-kerk]; wat de gemeente voor de jeugd in [B-kerk] kan, willen de commissies kunnen voortzetten in de [A-kerk] als deze wordt behouden in plaats van [B-kerk]. Op het beperken van de inzet van vrijwilligers voor gebouwen, wordt de meeste nadruk gelegd. Zij moeten worden ingezet voor pastoraat en diaconaat. De kerkenraad heeft al heel veel moeite om een kerkenraad te formeren, de ambten te vervullen met daarnaast contactpersonen in de wijken. Verwezen wordt naar de bevindingen vanuit de kerken in [...] en [...]; de exploitatie van een monumentaal kerkgebouw kost te veel vrijwilligers.

3.13 Op 6 april 2016 nam de kerkenraad opnieuw het besluit tot afstoting van de [A-kerk].

4 Gronden van het beroep en het verweer van de kerkenraad

- 4.1 Verkort en zakelijk weergegeven, voeren appellanten in hoofdzaak aan dat het regionale college heeft miskend dat appellanten een groot aantal gemeenteleden vertegenwoordigen, dat het besluit in strijd is met de kerkorde, dat de kerkenraad bij het nemen van de bestreden besluiten niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen heeft en dat hij - bij een afweging van de betrokken belangen - in redelijkheid niet tot het bestreden besluit had kunnen komen.
- 4.1.1 Het besluit is genomen in strijd met de kerkorde is vanwege de onbevoegdheid en de rol van de voorzitter van de commissie kerkgebouwen. De voorzitter van de commissie kerkgebouwen is na zijn aftreden als ouderling-kerkrentmeester ten onrechte als zodanig en als voorzitter van het college van kerkrentmeesters blijven functioneren en stemmen. Zelfs als zijn stem buiten beschouwing wordt gelaten, heeft hij op die manier op oneigenlijke wijze de besluitvorming beïnvloed. Voorts was hij van meet af aan van plan de eigendom van de [A-kerk] te doen overdragen.
- 4.1.2 De onzorgvuldigheid ziet onder meer op de financiële analyse, de gemeenteavond van maart 2016 en het ontbreken van een actueel beleidsplan voor de gemeente.
- 4.1.3 De kerkenraad heeft de verkoopopbrengst van [B-kerk] ten onrechte niet in aanmerking genomen bij zijn financiële analyse van het scenario waarin de [A-kerk] wordt behouden en [B-kerk] wordt verkocht. Ook heeft de kerkenraad te weinig subsidies en huurinkomsten meegeteld. De laatste grote restauratie van de [A-kerk] in 2003 voor een bedrag van 1.740.805 gulden heeft de gemeente niets gekost omdat de gelden werden ingezameld door de Stichting [A-kerk]. De door de kerkenraad geprognosticeerde, en aan de gemeenteleden gepresenteerde, kosten van behoud van de [A-kerk] zijn daardoor te hoog. Voorts waren de cijfers die getoond werden op de gemeenteavond van 8 maart 2016 niet geactualiseerd, ontbrak een meerjarenbegroting na afstoten van de [A-kerk], mochten appellanten hun alternatieve plan niet presenteren, ontbrak een geactualiseerd beleidsplan en zijn gemeenteleden ten onrechte niet gekend in en gehoord over het grotere plan waarvan de afstoting van de [A-kerk] volgens appellanten onderdeel uitmaakt. Het regionale college heeft volgens hen miskend dat gemeenteleden daarmee een verkeerd en onvolledig beeld is voorgespiegeld.

- 4.1.4 De kerkenraad heeft de gemeenteavond van 8 maart 2016 te laat bijeengeroepen, geen voorgenomen besluit bekend gemaakt, geen rekening gehouden met de uitkomst ervan, geen geactualiseerde financiële gegevens aan gemeenteleden verstrekt, onvoldoende onderzoek gedaan naar het draagvlak in de gemeente en de informatie die vooraf op de website stond desverzocht niet schriftelijk verstrekt zoals de kerkenraad had toegezegd. De commissies kerkgebouwen waren onvoldoende representatief samengesteld en hadden geen onafhankelijke voorzitter, volgens appellanten Ook heeft de kerkenraad appellanten geen gelegenheid geboden om tijdens de gemeenteavond hun alternatieve plan (tot behoud van de [A-kerk] en, als diaconaal centrum, [B-kerk]) te presenteren.
- 4.2 Voorts heeft de kerkenraad in strijd met de kerkorde gehandeld door naar aanleiding van de voorzittersbeslissing van 6 september 2016 onmiddellijk verkoopvoorwaarden met betrekking tot de [A-kerk] te verzenden.
- 4.3 Appellanten hebben tijdens de mondelinge behandeling door het regionale college niet behoorlijk (gestructureerd) de gelegenheid gekregen het woord te voeren, zij hebben bijzonder weinig tijd gekregen om hun bezwaar schriftelijk te motiveren, het regionale college heeft ten onrechte de stukken uit de eerste bezwaarprocedure niet in aanmerking genomen bij behandeling van het tweede bezwaar en het regionale college is inconsistent doordat het enerzijds overweegt dat het marginaal toetst (geen doelmatigheid) en anderzijds toch inhoudelijke bezwaren ongegrond verklaart op basis van een inhoudelijke beoordeling van de door de kerkenraad voor zijn besluitvorming gebruikte cijfers.
- 4.4 De kerkenraad heeft zich verweerd door te stellen dat, verkort en zakelijk weergegeven, hij zijn bestreden besluiten zorgvuldig heeft voorbereid, niet alleen op financiële gronden heeft gebaseerd en dat deze acceptabel zijn gebleken voor het merendeel van de gemeente.
- 4.4.1 De kerkenraad betwist dat de voorzitter van de commissie kerkgebouwen de besluitvorming naar zijn hand heeft gezet. Binnen de kerkenraad bestond voldoende tegenspraak, hetgeen ook blijkt uit de tegenstemmen die zijn uitgebracht.
- 4.4.2 De kerkenraad betwist ook dat hij de verkoopopbrengst van [B-kerk] niet in aanmerking heeft genomen. Hij wijst er ook op dat de diaconie niet bereid is [B-kerk] te kopen waardoor een essentiële pijler onder het alternatieve plan van appellanten wegvalt. Wat de huurinkomsten betreft, wijst de kerkenraad erop dat de cijfers voor de [A-kerk] van 2012 tot en met 2015 jaarlijks een verlies laten zien. Het aantal activiteiten in de [A-kerk] was over de laatste jaren uiterst gering en ook bleek de beschikbaarheid van gemeenteleden om zich daadwerkelijk in te zetten voor een frequenter gebruik minimaal. Uit een inventarisatie door de werkgroep (vermoedelijk bedoelt de kerkenraad een van de commissies) is gebleken dat [B-kerk] veel meer kerkelijke activiteiten herbergt dan de [A-kerk].
- 4.4.3 De kerkenraad is van mening dat hij de gemeenteavond van 8 maart 2016 niet onzorgvuldig heeft voorbereid of onvolledige of onjuiste informatie heeft verstrekt. De kerkenraad heeft de gemeenteleden op 19 februari 2016 per post een uitnodiging verstuurd voor de gemeenteavond van 8 maart 2016. Op 2 maart 2016 zijn twee presentaties op de website geplaatst (met betrekking tot kerk-zijn en de exploitatie van [B-kerk] en de [A-kerk]). In het tweede kerkblad van het jaar 2016 is een uitnodiging geplaatst en op 6 maart 2016 is vanaf de kansels een oproep gedaan. Voorafgaand aan de gemeenteavond is het alternatieve plan van appellanten uitgedeeld. De kerkenraad erkent dat het beleidsplan aan vernieuwing toe is en bezig te zijn met herziening. De kerkenraad stelt echter voorop dat tijdens de gemeenteavond van februari 2015 een eerste inventarisatie is gedaan met betrekking tot kerk-zijn.
- 4.5 De toelichting van appellanten bij de beroepsgronden en de overige weren van de kerkenraad zullen, voor zover relevant, hierna bij de beoordeling verkort en zakelijk worden weergegeven.

5 De beoordeling

- 5.1 Een besluit tot afstoting van een kerkgebouw is voor gemeenteleden een ingrijpende handeling. Zij hebben er bijzonder belang bij dat een dergelijk besluit zorgvuldig wordt voorbereid. Gebreken in de voorbereiding dienen echter wel voldoende zwaarwegend te zijn om een besluit te vernietigen vanwege niet inachtneming van de vereiste zorgvuldigheid.
- 5.1.1 Het generale college is van oordeel dat de kerkenraad de verkoopopbrengst van [B-kerk] ten onrechte niet steeds (zichtbaar) in aanmerking genomen heeft in de financiële analyse van het scenario waarin de [A-kerk] wordt behouden en [B-kerk] wordt verkocht. Toegegeven kan worden dat de kerkenraad de gemeente hierdoor niet steeds volledig geïnformeerd heeft telkens wanneer hij met betrekking tot de [A-kerk] de investeringskosten zelf presenteerde of daarvan afgeleide

- exploitatieprognoses presenteerde zonder daarbij eveneens aandacht te vestigen op een (mogelijke) verkoopopbrengst van [B-kerk]. Die zou immers aangewend kunnen worden om die investeringskosten (ten dele) te bestrijden. Door weglating van een verkoopopbrengst bij presentatie van de kosten, kan dat (negatieve) niet genuanceerde gegeven in de beleving van gemeenteleden een groter effect hebben gesorteerd dan het anders zou kunnen hebben.
- 5.1.2 Daar staat echter tegenover dat de kerkenraad de gemeenteleden wel, al was het op een ander moment dan de presentatie van de investeringskosten voor de [A-kerk], heeft geïnformeerd dat een verkoopopbrengst van [B-kerk] die kosten niet dekt en dat (resterende) investeringskosten gefinancierd dienen te worden. Voorts hebben appellanten onvoldoende aannemelijk gemaakt dat op de lange termijn de [A-kerk] minder onderhoud zal vergen dan [B-kerk]. Belangrijk acht het generale college ook dat de kerkenraad herhaaldelijk en in het voetspoor van de commissie kerk-zijn tegenover de gemeenteleden heeft benadrukt dat hij in de toekomst zo min mogelijk een beroep wil doen op vrijwilligers voor het beheer en de exploitatie van een kerkgebouw maar deze meer wil inzetten voor diaconaat en pastoraat, de keuze voor 'mensen boven stenen'. Tijdens de gemeenteavond in maart 2016 heeft de kerkenraad deze keuze met zoveel woorden als allerbelangrijkste aangemerkt. Tegen deze achtergrond is het generale college van oordeel dat, een en ander afwegende, het niet telkens (zichtbaar) in aanmerking nemen van de (mogelijke) verkoopopbrengst van [B-kerk] (of eventuele subsidies, wat daarvan zij) naar het oordeel van het generale college onvoldoende zwaarwegend is om het besluit van 6 april 2016 te vernietigen.
- 5.1.3 Met betrekking tot het bijeenroepen van de gemeenteavond in maart 2016, de terbeschikkingstelling van informatie voorafgaand aan die avond, het verloop van die avond (met inbegrip van het feit dat appellanten toen niet de gelegenheid kregen om hun alternatieve plan toe te lichten) en het draagvlakonderzoek door de kerkenraad, is het generale college, mede op basis van het beluisteren van de geluidsopname van de gemeenteavond en de haalbaarheid van het alternatieve plan zonder steun van de diaconie, evenmin gebleken van enig gebrek dat voldoende zwaarwegend is om het bestreden besluit te vernietigen vanwege niet inachtneming van de vereiste zorgvuldigheid. Gelet op de vele gemeenteavonden, de rol van de commissies en tegengeluiden die daarbinnen geuit zijn, kan evenmin gezegd worden dat de kerkenraad het draagvlak in de gemeente onvoldoende onderzocht heeft. Hetgeen appellanten aangevoerd hebben over de samenstelling van de commissie kerkgebouwen, is niet voldoende voor de conclusie dat deze niet representatief was. Van sturing door de voorzitter is niet gebleken. Uit de geluidsopname van de gemeenteavond is voorts in het bijzonder niet gebleken dat kritische gemeenteleden onvoldoende gelegenheid is geboden hun stem te laten horen of dat namens de kerkenraad op hun opmerkingen onvoldoende (inhoudelijk) werd gereageerd.
- 5.2 Voorts is het generale college niet gebleken dat de kerkenraad in zijn belangenafweging ten onrechte een doorslaggevend gewicht heeft toegekend aan het belang bij 'mensen boven stenen' of aan verbouwingen aan de [A-kerk], heeft overschat hoeveel vrijwilligers de exploitatie van de [A-kerk] vergt of heeft miskend dat [B-kerk] verreweg het duurste gebouw is gebleken.
- 5.2.1 In de gemeente zijn de commissies kerk-zijn en gebouwen uiteindelijk op basis van de voorliggende analyses tot het advies gekomen dat de gemeente beter verder kan met [B-kerk] en zonder de [A-kerk]. Het generale college is, met name vanwege de gebleken aarzeling van de commissie kerk-zijn, niet gebleken dat zij daarbij het monumentale karakter en de betekenis van de [A-kerk] voor de plaatselijke identiteit niet of onvoldoende heeft afgewogen.
- 5.2.2 Wat inzet van vrijwilligers betreft, neemt het generale college in aanmerking dat, naar de kerkenraad stelt, beheer en exploitatie van een groter monumentaal kerkgebouw meer menskracht vergt. Appellanten hebben daar onvoldoende tegenin gebracht. Hetzelfde geldt voor de werving van daarvoor benodigde fondsen. Bovendien kunnen beheer, exploitatie en fondsenwerving niet worden uitbesteed zonder enige vorm van toezicht en dat vergt op zijn beurt bestuurlijke inzet terwijl van de zijde van de kerkenraad is opgemerkt dat hij zelfs moeite heeft met het vinden van vrijwilligers voor de eigen formatie. Het generale college constateert bovendien dat de kerkenraad het multifunctioneel gebruik heeft onderzocht in andere gemeenten. Appellanten hebben niet gesteld dat de situatie aldaar onvoldoende vergelijkbaar is. Tegen deze achtergrond, acht het generale college niet aannemelijk dat de kerkenraad de vereiste inzet van vrijwilligers heeft overschat in die mate dat hij daaraan in de belangenafweging onredelijk veel gewicht heeft toegekend.
- 5.2.3 Zoals van de zijde van de kerkenraad tijdens de gemeenteavond in antwoord op een kritische vraag over onder andere de vloerverwarming is toegelicht, heeft de kerkenraad zijn aanname dat en in hoeverre de [A-kerk] verbouwd dient te worden gebaseerd op de wens 'appels met appels'

te vergelijken; de kerkenraad heeft zich de vraag gesteld of alle functies van [B-kerk] vertaald kunnen worden naar de [A-kerk] omdat de functies die [B-kerk] nu al biedt beantwoorden aan hoe de gemeente volgens de kerkenraad in de toekomst kerk wil zijn. De kerkenraad wil met de [A-kerk] hetzelfde als met [B-kerk] kunnen doen. Het generale college hoort hierin de stem van de commissie kerk-zijn doorklinken. Het generale college acht het niet onredelijk dat de kerkenraad dit als uitgangspunt heeft genomen. Ook de argumenten van appellanten over de besparing bij behoud van de [A-kerk], stuiten hierop af (onderdeel 4 van het eerste bezwaarschrift), daargelaten de vraag of de veronderstellingen en cijfers die appellanten hanteren redelijk of juist zijn.

- 5.2.4 Dat [B-kerk] in het verleden verreweg het duurste gebouw is gebleken, hebben appellanten onvoldoende aannemelijk gemaakt. Zo ontbreekt bijvoorbeeld informatie omtrent het gebruik van de kerkgebouwen waardoor de context ontbreekt voor een goede vergelijking. Bovendien miskennen appellanten daarmee dat exploitatiekosten slechts één element zijn van de financiële analyse en dat de financiële analyse op zichzelf ook slechts één, zij het belangrijk element van de besluitvorming is naast andere zoals de inzet van vrijwilligers.
- 5.2.5 Uit de voorgaande volgt dat op grond van wat appellanten hebben aangevoerd niet geoordeeld kan worden dat de kerkenraad - bij een afweging van de betrokken belangen, waaronder het belang van de (krimpende) gemeente bij inzet van vrijwilligers voor het diaconaat en pastoraat en het, ook door appellanten onderkende, belang bij voortvarendheid van besluitvorming vanwege de gebouwenproblematiek - in redelijkheid niet tot het bestreden besluit had kunnen komen. Tegen deze achtergrond is evenmin voldoende aannemelijk gemaakt door appellanten dat de commissies kerk-zijn en gebouwen in hun afwegingen door, naar appellanten stellen, financieel discutabele informatie als het ware zijn gedwongen tot hun advies tot afstoting van de [A-kerk].
- 5.3 Wat de rol van de voorzitter van de commissies kerkgebouwen betreft, stelt het generale college vast dat appellanten het oordeel van het regionale college dat zijn stem getalsmatig niet doorslaggevend is geweest, niet hebben betwist. Voorts is het generale college niet gebleken dat de voorzitter van de commissies kerkgebouwen de besluitvorming op oneigenlijke wijze heeft beïnvloed. Het regionale college heeft het bestreden besluit om die reden dan ook terecht niet vernietigd.
- 5.4 Evenmin is het generale college gebleken dat het bestreden besluit genomen is in strijd met de kerkorde of wettelijke bepalingen, dat de kerkenraad de bevoegdheid tot het nemen van het bestreden besluit heeft gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze bevoegdheid is verleend, dat de kerkenraad bij het nemen van de bestreden besluiten niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen heeft of dat hij - bij een afweging van de betrokken belangen - in redelijkheid niet tot het bestreden besluit had kunnen komen.
- 5.5 Hetgeen appellanten overigens tegen het oordeel van het regionale college aangevoerd hebben, kan niet tot een ander oordeel leiden.

6 Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart beide beroepen van appellanten ongegrond;
- bevestigt de uitspraken van het regionale college onder aanvulling van gronden; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de kerk komen.

Aldus gewezen op 14 maart 2017 door

mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr.ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P.C. Slootweg.

Uitspraak op het beroep van ds. [X.] te [...] (hierna: de predikant)

1 De procedure

- 1.1 Bij op 26 februari 2016 per e-mail bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) ingekomen beroepschrift met producties, aangevuld met producties toegezonden bij brief van 20 juni 2016, heeft de predikant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het generale college voor de ambtsontheffing in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het GCA) gedaan op 28 januari 2016, en gecorrigeerd bij de door het GCA op 9 februari 2016 gegeven herstelbeslissing, waarin het GCA oordeelt dat de predikant de Protestantse gemeente te [...] (hierna: de gemeente) niet langer met stichting kan dienen.
- 1.2 Op 4 respectievelijk 5 april 2016 hebben op het beroepschrift gereageerd de kerkenraad van de gemeente (hierna: de kerkenraad) respectievelijk het breed moderamen van de classicale vergadering [Y.] (hierna: het BM-CV).
- 1.3 Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het GCA hem heeft doen toekomen.
- 1.4 Op 5 juli 2015 heeft de mondelinge behandeling plaatsgevonden, waarbij aanwezig waren (i) de predikant en haar advocaat [gemachtigde], (ii) de heer R. (vice-voorzitter) en ds. S. (scriba) namens het BM-CV, en (iii) de heren V. en O. (duo-voorzitters), en mevrouw A. (ouderling) namens de kerkenraad.

2 De feiten

- 2.1 Gelet op hetgeen over en weer is aangevoerd en de overgelegde stukken, gaat het generale college uit van de volgende feiten die voor de beoordeling van het beroep van belang zijn.
- 2.2 De predikant is sinds 6 september 2009 verbonden aan de gemeente.
- 2.3 In een verslag van een gesprek van 14 maart 2013 tussen de predikant en voorzitter van de kerkenraad van destijds staat onder 'Samenvattend': *"Alert zijn op (ook non verbale) signalen in de communicatie. Het beeld leeft van een "pittige zelfverzekerde, 'eigengereide' tante, die goed haar mondje weet te roeren, waarbij sommigen geen weerwoord (durven) te hebben". Dit kan een open relatie belemmeren. Met z'n allen toch toewerken naar een echte dialoog; goed luisteren, doorvragen, niet oordelen/invullen, samen verder proberen te komen."* Voorts staat daarin dat wordt erkend de verantwoordelijkheid die de predikant voelt om geen 'ja-knikker' te worden maar voor haar eigen mening uit te mogen komen. Daaraan voegt het verslag toe dat het echter cruciaal blijft dat de predikant zich realiseert wat haar opstelling bij anderen oproept of teweeg kan brengen.
- 2.4 Uit een door de predikant geschreven notitie voor de extra vergadering van de kerkenraad van 4 juli 2013 blijkt dat de predikant tijdens de bespreking van haar jaarverslag in woede is uitgebarsten *"op een manier die beslist geen schoonheidsprijs verdient"* en dat een diepgaand gesprek tussen de predikant en twee kerkenraadsleden de lucht ten minste ten dele geklaard heeft.
- 2.5 Uit het verslag van de ingelaste bijeenkomst van de kerkenraad van 15 oktober 2014 waarbij de predikant niet aanwezig was, blijkt het volgende. De predikant heeft externe hulp gezocht en gevonden bij de predikant van de Werkbegeleiding verbonden aan de Protestantse Kerk in Nederland en de kerkenraad heeft daarover een aantal vragen geformuleerd. De predikant heeft deze vragen niet beantwoord en aangegeven niet aanwezig te willen zijn bij de ingelaste bijeenkomst. Zij zag volgens het verslag op dat moment geen heil in overleg met de kerkenraad over haar werkbegeleiding en had reeds de nodige uitleg gegeven in het moderamen.
- 2.6 Bij brief van 24 oktober 2014 reageert de predikant op het verslag. Daaruit blijkt dat de predikant vermoedde dat de kerkenraad en de predikant er niet meer met elkaar uitkomen en dat er wel eens bijzondere visitatie nodig zou kunnen zijn. De conclusies van de kerkenraad kon de predikant niet onderschrijven, omdat *"ze de hele verantwoordelijkheid voor de ontstane situatie ten onrechte op mijn bordje leggen"*, aldus de predikant.
- 2.7 Uit een verslag van de kerkenraadsvergadering van 11 november 2014, waarbij de predikant aanwezig was, blijkt het volgende. De hiervoor in onderdeel 2.6 genoemde conclusies worden daarin omschreven als (i) het toeschrijven van een gebrek aan emphatisch vermogen, (ii) het niet nakomen van afspraken en (iii) het uitsluitend afgaan op eigen afwegingen. Volgens het verslag onderschrijft de predikant deze punten niet en herkent of accepteert zij deze evenmin. In het verslag wordt de predikant als volgt aangehaald: *"de verantwoordelijkheid voor deze 3 dingen worden (sic) geheel op het bordje van de predikant gelegd en dat pik ik niet"*. Voorts staat in het verslag dat de predikant zich had verheugd op

- het nieuwe jaar met drie frisse kerkenraadsleden maar dat zij desondanks concludeert dat zij geen onderdeel is van de kerkenraad en dat zij niet kan functioneren binnen deze kerkenraad. In het verslag staat voorts: *“Daarom heeft zij besloten op zoek te gaan naar een nieuwe functie buiten onze gemeente.”*, en dat zij zichzelf ziet *“als de gaande vrouw”*.
- 2.8 Op 17 december 2014 besluit de kerkenraad unaniem tot het aanvragen van tussentijdse buitengewone visitatie. In het voorstel daartoe van 24 november 2014 staat dat sprake is van spanningen en problemen die al enkele jaren spelen en zijn toegenomen, ondanks eerdere hulp van een gemeenteadviseur en de werkbegeleiding voor de predikant.
 - 2.9 Uit het verslag van de op 10 februari 2015 gehouden extra kerkenraadsvergadering blijkt dat de predikant verantwoordelijkheid neemt voor een document waarin wordt geschreven dat het in de gemeente *“schort aan 1) pluriformiteit, 2) onderling verbonden, 3) open 4) respectvol 5) samen en 6) oog hebben voor de medemens”*. De predikant sluit zich daarbij aan en besluit de vergadering voortijdig te verlaten.
 - 2.10 In een ongedateerd document van het regionaal college voor de visitatie (hierna: het RCV) met als opschrift *“Bevindingen van visitatoren naar aanleiding van de buitengewone visitatie aan de kerkenraad van [...], januari-februari 2015”* schrijven visitatoren: *“Wij zien -zoals u en ds. [X.] al hebben aangegeven- als enige mogelijkheid dat u en ds. [X.] uit elkaar gaan, daar is geen nader advies voor nodig.”*. Voorts schrijven zij: *“Als visitatoren achten wij een voortzetting van de samenwerking met ds. [X.] tot haar vertrek weliswaar wenselijk, maar zijn ons er terdege van bewust dat dit niet eenvoudig is.”*.
 - 2.11 In een e-mail van 14 maart 2015 schrijft de predikant aan de duo-voorzitters van de kerkenraad dat zij het ten zeerste betreurt dat de sfeer er door de buitengewone visitatie niet beter op geworden is en dat het toch haar inzet is *“dat we op een goede manier uit elkaar gaan en niet vechtend over straat blijven rollen”*.
 - 2.12 Tijdens de kerkenraadsvergadering van 17 maart 2015, waarbij de hiervoor bedoelde visitatoren en de predikant aanwezig waren, wordt kerkenraadsleden gevraagd een voorkeur uit te spreken voor een convenant of onmiddellijke losmaking. Drie aanwezigen zijn voor een convenant, een onthoudt zich van stemming en de overige acht aanwezigen (de visitatoren en predikant niet meegerekend) zijn voor losmaking. Nadat de predikant meldt dat niet-bevestigde kerkenraadsleden geen stemrecht hebben, stappen vier van de personen die voor losmaking stemden uit de kerkenraad en zij verlaten de zaal. Een andere aanwezige die ook voor stemde geeft aan terug te treden uit de kerkenraad en weer een ander beraadt zich, mede op aandringen van de visitatoren, op haar positie.
 - 2.13 De kerkenraad heeft op 19 maart 2015 het BM-CV betrokken bij de problematiek. Met behulp van het BM-CV kon de breuk in de kerkenraad die was ontstaan tijdens de vergadering van 17 maart 2015 worden hersteld, op één lid na.
 - 2.14 Op 21 april 2015 verleent het BM-CV op grond van ordinantie 3-19 de predikant voor de periode van acht weken vrijstelling van bepaalde werkzaamheden, waaronder het bijwonen van kerkenraadsvergaderingen.
 - 2.15 Uit een verslag van de kerkenraadsvergadering van 29 april 2015, waarbij twee leden van het BM-CV aanwezig waren, blijkt dat de kerkenraad op aanraden van het BM-CV vooralsnog afzag van het doen van een verzoek aan het BM-CV om de losmakingsprocedure van ordinantie 3-20 in gang te zetten. Het BM-CV stelde dat dat te veel schade zou berokkenen aan zowel de predikant als de gemeente terwijl de predikant reeds toonde ernst te maken van haar vertrek.
 - 2.16 Tijdens een gemeenteavond van 18 mei 2015 wordt het vertrek van de predikant aangekondigd. Uit het verslag van die gemeenteavond blijkt dat een aantal kerkenraadsleden de diensten waarin de predikant voorgaat niet bezoeken.
 - 2.17 Uit het verslag van de kerkenraadsvergadering van 9 juni 2015 blijkt dat de predikant solliciteert naar een beroep naar een andere gemeente.
 - 2.18 Op 23 juni 2015 verlengt het BM-CV de door hem op grond van ordinantie 3-19 aan de predikant verleende vrijstelling van werkzaamheden tot 1 september 2015.
 - 2.19 Uit het verslag van de kerkenraadsvergadering van 29 juni 2015 blijkt dat de sollicitatieprocedure van de predikant niet is geslaagd.
 - 2.20 Op 25 augustus 2015 blijkt dat alle leden van de kerkenraad niet langer houdbaar achten de situatie waarin de predikant wel voorgaat in de diensten en pastorale werkzaamheden verricht maar feitelijk geen deel uitmaakt van de kerkenraad. De kerkenraad bemerkt dat er in de gemeente tweedeling groeit.

- 2.21 Op 1 september 2015 verleent het BM-CV de predikant op grond van ordinantie 3-19 met onmiddellijke ingang algehele vrijstelling van werkzaamheden tot 20 januari 2016. Na afloop van de dienst van 6 september 2015 wordt mededeling gedaan van deze vrijstelling. Als de predikant daarover het woord neemt met het verzoek aan de kerkgangers om ook te luisteren naar wat zij wil inbrengen, staat een deel van de gemeente op en vertrekt, waaronder leden van de kerkenraad.
- 2.22 In een verslag van een tussentijdse buitengewone visitatie van 14 september 2015 oordelen visitatoren van het RCV dat losmaking op korte termijn geboden is.
- 2.23 Bij brief van 24 september 2015 vraagt het BM-CV het GCA een oordeel uit te spreken met betrekking tot de vraag of de predikant de gemeente nog langer met stichting kan dienen.
- 2.24 Tijdens de gemeenteavond van 28 september 2015 wordt de gemeente geïnformeerd over de losmakingsprocedure.
- 2.25 In de uitspraak waarvan beroep concludeert het GCA dat het onderzoek moet worden heropend voor een nader onderzoek of op de predikant het bepaalde in ordinantie 3-21 geheel of gedeeltelijk moet worden toegepast.
- 2.26 In de daaropvolgende procedure bij het GCA brengt de predikant achttien steunbetuigingen in van gemeenteleden. Het GCA oordeelt bij zijn uitspraak van 17 maart 2016 dat met betrekking tot de predikant het bepaalde in ordinantie 3-21 buiten toepassing dient te worden gelaten.

3 Gronden van het beroep

- 3.1 De predikant formuleert in het beroepschrift zes beroepsgronden, welke erop neerkomen dat het GCA volgens de predikant ten onrechte (i) heeft geconcludeerd dat een nader onderzoek in het kader van ordinantie 3-21 is geboden, (ii) heeft vastgehouden aan de formulering dat de predikant zou hebben besloten om de gemeente te verlaten, (iii) terzijde geschoven heeft de kritiek van de predikant op de procedures tot de besluiten van het BM-CV op grond van ordinantie 3-19 en ordinantie 3-20, (iv) heeft overwogen dat waarheidsvinding niet de taak is van visitatoren, (v) als vaststaand feit noemt dat de predikant beleidsafspraken niet is nagekomen en onvoldoende bezoeken heeft gemaakt aan de vaste kern van de gemeenteleden en (vi) oordeelt dat het BM-CV alle tot zijn beschikking staande middelen heeft aangewend om de spanningen in de gemeente te doen afnemen. De predikant verzoekt het generale college om een tussentijdse buitengewone visitatie te doen plaatsvinden alvorens uitspraak te doen. Het subsidiaire verzoek van de predikant begrijpt het generale college aldus dat het generale college bepaalt dat geen sprake is van de in ordinantie 3-20 bedoelde spanningen. Ten slotte verzoekt de predikant meer subsidiair om de termijn bedoeld in ordinantie 3-20-2 te stellen op de maximale termijn van twaalf maanden in plaats van de door het GCA bepaalde zes maanden.
- 3.2 Tijdens de hoorzitting stelde de predikant dat weliswaar sprake is van ernstige spanning maar niet ernstig genoeg voor losmaking. Volgens de predikant zal de weg terug naar de gemeente ingrijpend zijn maar niet onbegaanbaar. Voorts verzocht de predikant het generale college zich uit te laten over de verwijten die zij de kerkenraad maakt, bijvoorbeeld over de door haar gestelde ontoelaatbare uitoefening van gezag door de kerkenraad over haar, alsof sprake zou zijn van een arbeidsverhouding. Het verzoek om de door het GCA bepaalde termijn van ordinantie 3-20-2 met zes maanden te verlengen lichtte de predikant toe door erop te wijzen dat zij geen uitzicht heeft op een andere woning of betrekking, en voorts verwees zij naar de noden van haar huishouden.
- 3.3 Het BM-CV en de kerkenraad hebben schriftelijk op de beroepsgronden gereageerd. De kerkenraad heeft voorts tijdens de hoorzitting gereageerd op de stellingen van de predikant.

4 De beoordeling

- 4.1 Bij de beoordeling van het beroep wordt het volgende vooropgesteld.
 - 4.1.a Indien door oorzaken gelegen bij de gemeente of door oorzaken gelegen in de persoon van de betrokken predikant of door andere oorzaken, in een gemeente zulke spanningen rijzen, dat de vraag rijst of de predikant deze gemeente nog langer met stichting kan dienen, kan het breed moderamen van de classicale vergadering op verzoek van de predikant, op verzoek van de kerkenraad of uit eigen beweging, gehoord het regionale college voor de visitatie aan het GCA vragen een oordeel uit te spreken (ordinantie 3-20-1).
 - 4.1.b Dat oordeel is volgens vaste rechtspraak van het generale college onafhankelijk van het antwoord op de vraag of en in hoeverre de predikant ten aanzien van de gerezen spanningen een verwijt treft (vgl. GCBG 03/14 met nadere verwijzingen). Het oordeel mag niet verstaan worden als enige vorm van tucht; er wordt geen (negatief) oordeel over de betrokken predikant uitgesproken. De oorzaak van de spanningen kan ook buiten de predikant liggen. Om die reden

kan in een voorkomend geval waardering bestaan voor het ambtelijke werk van een predikant terwijl tegelijkertijd geoordeeld moet worden dat hij of zij de gemeente niet langer met stichting kan dienen (vgl. GCBG 03/14 met nadere verwijzingen). Waar het immers om gaat is of de gerezen spanningen – waardoor dan ook veroorzaakt – van dien aard zijn dat de predikant de gemeente niet langer met stichting kan dienen.

- 4.1.c Bij het beoordelen van de aard van de spanningen is de toedracht daarvan van belang nu met name daaruit kan blijken dat de hoop dat de predikant ooit nog goed in de gemeente zal kunnen functioneren (deze met stichting, dat wil zeggen opbouwend, kan dienen), heel klein geacht moet worden, zoals is vermeld in de toelichting op ordinantie 3-20. Daaruit valt af te leiden dat voor de vraag of er grond voor losmaking bestaat, tevens van belang is de verwachting omtrent het toekomstig functioneren van de predikant in de gemeente (vgl. GCBG 03/14 met nadere verwijzingen).
- 4.1.d Indien gemeente- of kerkenraadsleden voortijdig het kerkgebouw of een vergaderzaal verlaten vanwege spanningen die rijzen tussen de predikant en (een deel van) de kerkenraad, is dat – op zichzelf genomen – een ernstige indicatie dat er sprake is van een zodanige breuk in de vertrouwensrelatie, dat voortzetting van de werkzaamheden van de predikant in de gemeente niet mogelijk is. In het algemeen zal verdeeldheid binnen een gemeente, in de kerkenraad of daarbuiten, een bedreiging vormen voor de roeping van de leden in de gemeente om pastoraal en liefdevol naar elkaar om te zien en elkaar op te bouwen in geloof, hoop en liefde (vgl. artikel XII lid 2 van de kerkorde) en om die reden relevant zijn in het kader van de beoordeling van de aard van de spanningen ex ordinantie 3-20.
- 4.2 In het onderhavige geval zijn de eerste tekenen van spanningen in de gemeente kenbaar geworden in maart 2013. Daarmee hebben deze spanningen, met ruim meer dan drie jaar, een lange voorgeschiedenis. De spanningen zijn diverse keren kenbaar geworden. Het generale college wijst op de woede-uitbarsting van de predikant in 2013, het conflict over de verantwoordelijkheid voor de ontstane situatie in 2014, het feit dat de predikant zich reeds in november 2014 ziet als “de gaande vrouw”, de aanvraag door de kerkenraad van tussentijdse buitengewone visitatie in december 2014, de ernst van de door de predikant onderschreven verwijten waarvan in februari 2015 blijkt, het feit dat deelnemers aan kerkenraadsvergaderingen, zowel de predikant als anderen, tot twee keer toe voortijdig de vergadering verlaten, het door de predikant zelf kwalificeren van de situatie als het “*vechtend over straat (...) rollen*” in maart 2015, het feit dat in mei 2015 blijkt dat een aantal kerkenraadsleden de diensten waarin de predikant voorgaat niet meer bezoeken, het feit dat de predikant reeds sinds mei 2015 bij (vrijwel) geen enkele kerkenraadsvergadering meer aanwezig was en niet of in zeer beperkte mate rechtstreeks contact had met de kerkenraad en, ten slotte, de volgens de kerkenraad in augustus 2015 groeiende tweedeling in de gemeente in combinatie met het feit dat een deel van de gemeente tezamen met kerkenraadsleden het kerkgebouw verliet toen de predikant het woord nam na afloop van de dienst van 6 september 2015. Voorts overweegt het generale college dat doorgaans in een situatie als de onderhavige verdeeldheid gezaaid wordt door het vergaren van steunbetuigingen onder gemeentelieden. De spanningen zijn bovendien aanhoudend gebleken, ondanks betrokkenheid van derden zoals de predikant van de Werkbegeleiding, een gemeenteadviseur, het RCV en het BM-CV, wat er verder ook zij van die betrokkenheid. Ook tijdens de mondelinge behandeling bij het generale college was sprake van een gespannen sfeer waarbij over en weer verwijten gemaakt werden door de predikant en de voorzitters van de kerkenraad; op geen enkel moment was sprake van hoopgevende wederzijdse toenadering.
- 4.3 Zelfs als de gestelde feiten die de predikant aan haar beroep ten grondslag legt juist zijn, dan nog moet, gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, de hoop dat de predikant ooit nog goed in deze gemeente zal kunnen functioneren heel klein geacht worden. Het generale college oordeelt op grond daarvan dat het GCA terecht tot het oordeel is gekomen dat de predikant de gemeente niet langer met stichting kan dienen. Hetgeen de predikant tegen het oordeel van het GCA heeft aangevoerd, zoals hiervoor samengevat in onderdelen 3.1 en 3.2, kan niet tot een ander oordeel leiden. Het beroep dient om die reden ongegrond verklaard te worden.
- 4.4 Door het beroep van de predikant op het generale college vangt de termijn als bedoeld in ordinantie 3-20-2 op grond van artikel 11 lid 5 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak aan op de dag waarop het generale college einduitspraak heeft gegeven. Het generale college is op grond van artikel 11 lid 6 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak bevoegd om in de einduitspraak een nieuwe termijn te bepalen, waarbij rekening wordt gehouden met de duur van de behandeling van het beroep. De kerkenraad heeft gesteld dat de predikant het aan zichzelf te wijten heeft dat zij nog geen uitzicht

heeft op een andere betrekking. Rekening houdend met de duur van de behandeling van het beroep en gelet op de beperkingen die een predikant ondervindt van een procedure ex ordinantie 3-21, zal het generale college op grond van artikel 11 lid 6 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak een nieuwe termijn bepalen die eindigt op 1 oktober 2016. De termijn van voortdoring van bewoning van de ambtswoning zal, evenals het GCA heeft gedaan, worden bepaald op 3 maanden na die datum en eindigt derhalve op 1 januari 2017.

5 Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart het beroep van de predikant ongegrond;
- bepaalt ingevolge artikel 11 lid 6 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak dat de termijn binnen welke de predikant de gelegenheid heeft zich door het aanvaarden van een beroep of door een verzoek om ontheffing van de werkzaamheden dan wel van het ambt naar het in de uitspraak waarvan beroep vervatte oordeel te voegen, afloopt op 1 oktober 2016;
- bepaalt dat de periode van bewoning van de ambtswoning uiterlijk zal eindigen op 1 januari 2017;
- bevestigt de uitspraak waarvan beroep voor het overige; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 25 augustus 2016

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr.ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds. H.J.J. Radstake, ds. J. van der Veen en P.J. Oudshoorn.

Uitspraak op het beroep van mevrouw ds. [X.] te [...] (hierna: appellante)

1. De procedure

1.1 De procedure in beroep is als volgt verlopen:

- brief van 29 maart 2016 waarbij [gemachtigde] namens appellante bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) beroep heeft ingesteld tegen de uitspraak van 1 maart 2016 van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland (hierna: het regionale college), gedaan op het bezwaar van appellante tegen een besluit van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse gemeente te [...] (hierna: het college van kerkrentmeesters),
 - het verweerschrift van het college van kerkrentmeesters,
 - de brief van [gemachtigde] van 15 juni 2016.
- 1.2 Het generale college ziet geen aanleiding ambtshalve over te gaan tot een mondelinge behandeling. Appellante heeft haar verzoek tot mondelinge behandeling laten varen nadat haar gelegenheid was geboden bij brief van [gemachtigde] van 15 juni 2016 te reageren op het verweerschrift van het college van kerkrentmeesters.
- 1.3 Het college van kerkrentmeesters maakte geen gebruik van de mogelijkheid te reageren op de brief van [gemachtigde] van 15 juni 2016.
- 1.4 Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het regionale college ter beschikking stonden.

2. De feiten

- 2.1 Appellante is als predikant van een wijkgemeente verbonden geweest aan de Protestantse gemeente te [...] (hierna: [PG]). Zij was in deeltijd werkzaam. Op haar verzoek is appellante door het breed moderamen van de classicale vergadering [...] eervol ontheven van de werkzaamheden van het ambt van predikant met ingang van 1 juni 2015.
- 2.2 Vanaf 1 juni 2015 heeft appellante pastorale werkzaamheden verricht voor enkele ernstig zieke leden van de PG. Met vier declaraties maakte appellante aanspraak op vergoeding van voor die werkzaamheden gemaakte uren en reiskosten in de periode van juli tot en met december 2015.
- 2.3 De eerste declaratie van appellante dateert van 15 juli 2015 en betreft werkzaamheden in de periode van 1 juni tot 16 juli 2015. De andere declaraties dateren van 7 oktober, 10 november en 16 december 2015. Zij betreffen werkzaamheden verricht vanaf 17 augustus 2015.
- 2.4 In reactie op de eerste declaratie schreef het college van kerkrentmeesters bij e-mail van 22 juli 2015 aan appellante dat de kerkenraad er niet van weet dat appellante nog pastorale bezigheden uitvoert, dat daarover geen enkele afspraak bekend is en dat naar de mening van het college er geen grond is om de declaratie te honoreren.
- 2.5 Het college van kerkrentmeesters weigerde haar vier declaraties te honoreren.
- 2.6 In zijn uitspraak op het bezwaar van appellante tegen de weigering van het college van kerkrentmeesters haar vier declaraties te honoreren, verklaarde het regionale college het bezwaar gegrond, voor zover het betrekking heeft op de door appellante verrichte werkzaamheden vanaf 1 juni tot en met 22 juli 2015 en verstaan dat het college van kerkrentmeesters dient over te gaan tot vergoeding van die werkzaamheden overeenkomstig de geldende regels in de kerkorde. Het regionale college verklaarde het beroep voor het overige ongegrond.
- 2.7 Na de uitspraak van het regionale college betaalde het college van kerkrentmeesters op grond van de eerste declaratie € 468,16 aan appellante op 24 maart 2016.

3. De gronden van het beroep en het verweer

- 3.1 Appellante kan zich niet verenigen met de uitspraak van het regionale college voor zover daarin het bezwaar ongegrond is verklaard tegen de weigering van het college van kerkrentmeesters om de laatste drie declaraties te honoreren. Zij voert het volgende aan. Er is geen grond om onderscheid te maken tussen de eerste declaratie en de latere. De kerkenraad was op de hoogte van de afspraak over voortzetting van de pastorale werkzaamheden en stemde ermee in dat appellante pastorale werkzaamheden bleef verrichten namens de [PG]. Het college van kerkrentmeesters kan zich dan ook niet onttrekken aan zijn verantwoordelijkheid voor het uitbetalen van de vergoedingen. Appellante was bekend met het standpunt van het college van kerkrentmeesters - dat blijkt uit de e-mail van het college van 22 juli 2015 - dat zij geen aanspraak op vergoeding heeft. Dit standpunt

laat onverlet de bestaande afspraak met de kerkenraad over voortzetting van pastorale werkzaamheden van appellante. Zij verrichtte die werkzaamheden als professioneel predikant zodat zij conform de rechtspositieregeling recht heeft op vergoeding. In ieder geval is het college van kerkrentmeesters gehouden te voldoen aan een natuurlijke verbintenis dan wel gehouden tot vergoeding op grond van een bestendig gebruikelijk beding.

- 3.2 Het college van kerkrentmeesters betwist dat appellante recht heeft op vergoeding van haar declaraties. Doordat beroep is ingesteld tegen de uitspraak van het regionale college, is de betaling van de eerste declaratie van appellante onverplicht uitgevoerd, aldus het college van kerkrentmeesters dat het betaalde bedrag terugvordert.
4. De beoordeling
- 4.1 Uit de inhoud van het verweerschrift volgt dat het college van kerkrentmeesters kennelijk heeft beoogd beroep in te stellen tegen de uitspraak van het regionale college, voor zover daarbij het bezwaar van appellante gegrond is verklaard. Krachtens ordinantie 12-8-2 van de kerkorde dient een beroep schriftelijk en gemotiveerd te worden ingesteld binnen 30 dagen na de dag waarop de beslissing werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen. Aan die termijn dient in verband met de rechtszekerheid strikt de hand te worden gehouden.
- 4.2 De uitspraak van het regionale college dateert van 1 maart 2016 en is verzonden op 2 maart 2016. De beroepstermijn van 30 dagen is dus ingegaan op 3 maart 2016. Het beroep van het college van kerkrentmeesters is ingesteld bij het verweerschrift van 2 mei 2016, dat wil zeggen na het verstrijken van de daarvoor geldende termijn. Gronden die de overschrijding van deze termijn rechtvaardigen zijn niet gesteld of gebleken. De kerkorde en de generale regeling kerkelijke rechtspraak voorzien niet in de mogelijkheid van instelling van een beroep na afloop van de geldende termijn.
- 4.3 Het college van kerkrentmeesters is niet-ontvankelijk in zijn beroep. De betaling van de eerste declaratie van appellante is niet onverschuldigd gedaan.
- 4.4 Het oordeel van het regionale college kan als volgt worden samengevat. Tussen appellante en de [PG] is geen overeenkomst tot stand gekomen tot het verrichten van pastorale diensten na 1 juni 2015. Wel is door vertegenwoordigers van de [PG] op zijn minst het vertrouwen gewekt dat de wijkgemeente heeft ingestemd met de werkzaamheden vanaf 1 juni 2015 zodat die volgens de geldende regels dienen te worden vergoed. Met de e-mail van 22 juli 2015 van het college van kerkrentmeesters werd dit anders. Omdat er volgens dat college geen grond was om een declaratie van appellante voor haar werkzaamheden te honoreren, had appellante haar werkzaamheden moeten staken zolang geen expliciete overeenstemming over voortzetting daarvan was bereikt.
- 4.5 Appellante baseert haar stelling dat zij vanaf 1 juni 2015 op grond van een afspraak met de kerkenraad pastorale werkzaamheden heeft verricht op het volgende. Bij de overdracht van het pastoraat op 21 april 2015 heeft zij de namen van vier ernstig zieke gemeenteleden besproken met de twee pastores. Op 29 mei 2015 heeft zij per e-mail aan die beide pastores, aan de voorzitter en de scriba van de kerkenraad en aan een ouderling bericht dat zij nog met enkele adressen contact had. Op 1 juni 2015 schreef zij aan de [PG] met de kerkenraad te hebben afgesproken dat zij voor vier adressen incidentele hulpdiensten verricht en dat zij de vergoeding aan het eind van de maand zal declareren. Op deze wijze is naar het oordeel van het generale college onvoldoende gemotiveerd dat tussen appellante en de [PG] is overeengekomen dat appellante vanaf 1 juni 2015 pastorale werkzaamheden tegen betaling zou verrichten. Het generale college neemt hierbij in aanmerking dat de gemeente in vermogensrechtelijke aangelegenheden van niet-diaconale aard volgens ordinantie 11-5-1 van de kerkorde wordt vertegenwoordigd door de voorzitter en de secretaris van het college van kerkrentmeesters tezamen.
- 4.6 Het beroep van appellante keert zich niet tegen de uitspraak van het regionale college, voor zover daarbij haar bezwaar tegen de weigering haar eerste declaratie te honoreren gegrond is verklaard. Dit betekent dat het generale college bij de beoordeling in beroep ervan moet uitgaan dat appellante erop mocht vertrouwen dat de werkzaamheden waarop haar eerste declaratie betrekking heeft, aan haar zouden worden vergoed.
- 4.7 Met de ontvangst van de e-mail van 22 juli 2015 van het college van kerkrentmeesters moet het voor appellante duidelijk zijn geweest dat dit college zich op het standpunt stelde dat er geen afspraak bekend was over voortzetting van pastorale werkzaamheden en dat er geen grond was om haar declaraties voor dergelijke werkzaamheden te honoreren. Dit brengt mee dat bij het uitvoeren van latere werkzaamheden appellante er niet meer op mocht vertrouwen dat deze zouden worden vergoed door de [PG].

- 4.8 Uit het voorgaande volgt dat het beroep van appellante ongegrond is.
- 4.9 De stelling van appellante dat het college van kerkrentmeesters gehouden is te voldoen aan een natuurlijke verbintenis dan wel gehouden is tot vergoeding op grond van een bestendig beding, wat daarvan ook zij, leidt niet tot een ander oordeel.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart het college van kerkrentmeesters in zijn beroep niet-ontvankelijk;
- verklaart het beroep van appellante ongegrond;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de kerk.

Aldus gewezen op 7 september 2016 door
mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds.H.J.J. Radstake,
ds. J. van der Veen en P.J. Oudshoorn.

Uitspraak op het beroep van mevrouw B. te [...] (hierna: appellante)

1. De procedure

- 1.1 Bij op 16 april 2016 bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland ingekomen brief met bijlagen, heeft appellante beroep ingesteld tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Friesland gedaan op 6 april 2016.
- 1.2 Het regionale college heeft appellante niet-ontvankelijk verklaard in haar bezwaar tegen een besluit van 14 oktober 2015 van de in verenigde vergadering bijeengekomen kerkenraad van de Gereformeerde kerk te [...] en de kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] die zich noemen de kerkenraad van de Protestantse gemeente i.w. te [...] (hierna: de kerkenraad). Appellante noemt zich belijdend lid van de Protestantse gemeente i.w. te [...].
- 1.3 De scriba van de kerkenraad heeft op het beroepschrift gereageerd bij e-mail met bijlage.
- 1.4 Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het regionale college hem heeft doen toekomen.
- 1.5 Betrokkenen hebben niet verzocht om een mondelinge behandeling en het generale college heeft geen aanleiding gevonden hiertoe ambtshalve over te gaan.

2. De feiten

- 2.1 Gelet op de overgelegde stukken gaat het generale college uit van de volgende feiten die voor de beoordeling van het beroep van belang zijn.
- 2.2 Appellante is bij het besluit van 14 oktober 2015 ontheven van haar taak als redacteur van het kerkblad. Nadat appellante haar ontheffing aanvocht bij de kerkenraad heeft de kerkenraad op 4 november 2015 bepaald dat hij bij zijn ontheffingsbesluit blijft.
- 2.3 Appellante uitte daarover bij brief van 11 november 2015 bij de kerkenraad haar onvrede en verzocht om argumenten. Na een gesprek met de voorzitter en de scriba van de Hervormde kerkenraad, berichtte deze voorzitter appellante dat de kerkenraad haar brief heeft behandeld en dat de leden van de kerkenraad het onderwerp willen afsluiten. Met haar brief van 25 januari 2016 verzoekt appellante om met de kerkenraad in zijn geheel te spreken. Op 2 maart 2016 beslist de kerkenraad om niet weer in gesprek te gaan.

3. Het bezwaar en de uitspraak waarvan beroep

- 3.1 Bij brief van 11 maart 2016 maakt appellante bezwaar tegen het ontheffingsbesluit alsmede tegen (i) de manier waarop het ontslag is aangezegd, (ii) de houding van de kerkenraad, zowel in bestuurlijk als in pastoraal opzicht, in de conflictsituatie die volgde op de ontheffing, en (iii) de weigering van de kerkenraad van 2 maart 2016 om in gesprek te gaan.
- 3.2 Het regionale college is van oordeel dat appellante te laat bezwaar heeft gemaakt tegen het ontheffingsbesluit omdat dit volgens ordinantie 12-3-4 had moeten gebeuren binnen dertig dagen na de datum waarop het ontheffingsbesluit werd verzonden. Appellante diende haar bezwaarschrift echter in vijf maanden na die datum. Voorts acht het regionale college de weigering van de kerkenraad om niet nogmaals in gesprek te gaan met appellante geen besluit in de zin van ordinantie 12-3-1 waartegen bezwaar kan worden gemaakt omdat het geen zelfstandig besluit is waardoor appellante in haar werkelijk belang of kerkelijke verantwoordelijkheid is getroffen. De overige punten van het bezwaar voldoen volgens het regionale college evenmin aan het gestelde in ordinantie 12-3-1.

4. De gronden van het beroep en de beoordeling

- 4.1 Het beroep en de gronden ervan laten zich als volgt samenvatten. Appellante stelt dat de weigering van de kerkenraad om nogmaals met haar in gesprek te gaan wel een voor bezwaar vatbaar besluit is.
 - 4.1.a Ten eerste legt zij daaraan ten grondslag dat geen sprake is van 'nogmaals' een gesprek met de kerkenraad. Weliswaar heeft zij gesproken met een afvaardiging van de kerkenraad maar zij wenste een gesprek met de kerkenraad in zijn geheel. Bovendien was er volgens appellante geen sprake van hoor en wederhoor en dus evenmin van een gesprek.
 - 4.1.b Ten tweede stelt appellante dat de weigering haar wel degelijk treft in haar werkelijk belang en kerkelijke verantwoordelijkheid. Het is voor haar in de huidige situatie bijna onmogelijk om op een normale manier actief betrokken te zijn bij de gemeente.
 - 4.1.c Tenslotte stelt appellante dat haar bezwaar tegen de houding van de kerkenraad niet buiten de bezwaartermijn valt. Zij erkent dat haar bezwaar tegen de manier waarop het ontslag

werd aangezegd wel buiten de bezwaartermijn valt. Appellante komt niet op tegen het (overigens terechte) oordeel van het regionale college dat zij te laat bezwaar heeft gemaakt tegen het ontheffingsbesluit.

- 4.2 Het beroep beperkt zich aldus tot het oordeel van het regionale college over het bezwaar tegen (i) de houding van de kerkenraad, zowel in bestuurlijk als in pastoraal opzicht, in de conflictsituatie die volgde op de ontheffing, en (ii) de weigering van de kerkenraad van 2 maart 2016 om in gesprek te gaan.
- 4.3 Het beroep werpt de vraag op of de bedoelde houding of weigering van de kerkenraad kunnen worden aangemerkt als een besluit in de zin van ordinantie 12-3-1. Bij de beoordeling van die vraag wordt het volgende vooropgesteld.
- 4.3.a Volgens ordinantie 12-3-1 van de kerkorde kan bezwaar gemaakt worden tegen een besluit indien de bezwaarde meent door dit besluit in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid te zijn getroffen.
- 4.3.b Naar vaste rechtspraak van het generale college dient een besluit in de zin van ordinantie 12-3-1 gericht te zijn op het tot stand brengen van enig kerkrechtelijk relevant rechtsgevolg. Met deze gerichtheid wordt bedoeld dat het besluit op zichzelf genomen naar de bedoeling van het besluitvormende orgaan het door deze beoogde rechtsgevolg heeft. Ook een handeling of verzuim in de zin van ordinantie 12-3-3 dient betrekking te hebben op enig kerkrechtelijk relevant rechtsgevolg.
- 4.3.c Rechtsgevolg in de hiervoor bedoelde zin is een gevolg dat het recht verbindt aan een feit waardoor verandering optreedt in een rechtspositie van een betrokkene of een goed.
- 4.4 Het generale college betreurt het dat het voor appellante, naar zij stelt, in de huidige situatie bijna onmogelijk is om op een normale manier actief betrokken te zijn bij de gemeente. Dit laat echter onverlet dat de houding van de kerkenraad, zowel in bestuurlijk als in pastoraal opzicht, in de conflictsituatie die volgde op de ontheffing op zichzelf genomen geen verandering heeft gebracht in appellantes rechtspositie, zoals het ontheffingsbesluit wel deed. Voor de weigering van de kerkenraad van 2 maart 2016 om in gesprek te gaan, geldt hetzelfde. Ook die weigering heeft geen rechtsgevolg in de hiervoor bedoelde zin. Hieruit volgt dat het beroep ongegrond is.
- 4.5 Hetgeen appellante overigens tegen het oordeel van het regionale college heeft aangevoerd, kan niet tot een ander oordeel leiden.

5 Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart het beroep ongegrond; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 18 juli 2016

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr.ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff, P.J. Oudshoorn.

Uitspraak op het beroep van ds. [X.] (hierna: de predikant)

1. De procedure

- 1.1. De predikant heeft beroep ingesteld tegen een uitspraak van 20 mei 2016 van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in [kerkprovincie]. Bij die uitspraak heeft het regionale college ongegrond verklaard het bezwaar van de predikant tegen de afwijzing door de gemeente van aansprakelijkheid voor door de predikant geleden schade.
- 1.2. De Protestantse gemeente te [...] heeft een verweerschrift ingediend.
 - 1.1. Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het regionale college hem heeft doen toekomen.
 - 1.2. De predikant heeft verzocht om een mondelinge behandeling. Het generale college kan daartoe niet overgaan om de redenen vermeld in rechtsoverweging 3 van deze uitspraak.

2. De feiten

- 2.1. Gelet op hetgeen over en weer is aangevoerd en de overgelegde stukken gaat het generale college uit van de volgende feiten die voor de beoordeling van het beroep van belang zijn.
- 2.2. De predikant werd in 2011 in de gemeente beroepen en heeft om die reden een daar gelegen woning gekocht. Tussen de kerkenraad en de predikant is de samenwerking duurzaam verstoord geraakt. Over de oorzaken en achtergronden daarvan verschillen zij van mening.
- 2.3. In zijn uitspraak van 24 april 2014 oordeelt het generale college voor de ambtsontheffing in de Protestantse Kerk in Nederland op grond van ordinantie 3-20 dat de predikant de gemeente niet langer met stichting kan dienen. Voorts bepaalt het daarin dat de predikant een termijn wordt verleend tot 1 januari 2015 binnen welke zij zich naar dat oordeel kan voegen en dat de predikant, indien zij dat niet doet, per die datum wordt losgemaakt van de gemeente.
- 2.4. De predikant en de gemeente hebben een overeenkomst gedateerd 28 januari 2014 gesloten inzake de financiële afwikkeling van haar betrekking. In die overeenkomst is tevens een beding opgenomen waarmee de predikant en de gemeente beogen geschillen tussen hen voor te leggen aan het generale college.
- 2.5. De predikant heeft de gemeente aansprakelijk gesteld voor de schade door waardedaling van haar woning, inkomensschade en reputatieschade.
- 2.6. De gemeente heeft aansprakelijkheid afgewezen en het tegen die afwijzing bij het regionale college gemaakte bezwaar is door het regionale college ongegrond verklaard.

3. De gronden van het beroep en de beoordeling

- 3.1. De predikant bestrijdt de feitelijke grondslag van de uitspraak van het regionale college en verzoekt het generale college om de gemeente opdracht te geven de schade te vergoeden.
- 3.2. De grondslag voor dat verzoek is dat de gemeente, naar de predikant stelt, jegens haar toerekenbaar tekort is geschoten, althans onrechtmatig heeft gehandeld, in de zin van artikel 6:74, eerste lid, respectievelijk artikel 6:162, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek. Deze artikelen leggen een schadevergoedingsverplichting op aan degene die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van een verbintenis respectievelijk aan degene die een onrechtmatige daad pleegt. De kerkorde bevat daarentegen geen bepaling die in dat geval verplicht tot schadevergoeding. Hieruit volgt dat sprake is van een zuiver civielrechtelijke vordering voor de beoordeling waarvan bij uitsluiting van andere colleges de burgerlijke rechter bevoegd is. Daaraan doet niet af dat de aansprakelijkstelling volgens de predikant berust op feiten die zouden zijn voorgevallen toen zij als predikant aan de gemeente was verbonden. Daaraan doet evenmin af dat partijen een overeenkomst gesloten hebben op grond waarvan het generale college bevoegd is om geschillen tussen hen te beslechten.

3.3. Uit het voorgaande volgt dat het regionale college zich onbevoegd had dienen te verklaren. Het generale college zal om die reden de uitspraak van het regionale college vernietigen en tot onbevoegdverklaring overgaan.

4. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- vernietigt de uitspraak van het regionale college;
- verklaart zich onbevoegd om het beroep te beoordelen; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 27 oktober 2016

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P.J. Oudshoorn.

08/16

Uitspraak op het beroep van de wijkkerkenraad [...] van de Hervormde gemeente te [...] (hierna: appelland).

1. De procedure

- 1.1 Op 24 juni 2016 is per e-mail bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) ingekomen het beroepschrift van appelland gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid- Holland (hierna: het RCBG) van 27 mei 2016, nr. 2016-183, verzonden op 28 mei 2016. Bij deze uitspraak is beslist op het bezwaar van appelland gericht tegen het besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering [...] (hierna: het BM-CV) van 10 februari 2016 waarbij ds. [...] (hierna: de predikant) op verzoek van de algemene kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] met ingang van [dd/mm/2016] tot emeritus-predikant van de Protestantse Kerk in Nederland is verklaard.
- 1.2 Het BM-CV heeft een verweerschrift ingediend.
- 1.3 Bij e-mail van 5 augustus 2016 heeft de predikant zich als derde belanghebbende in het geding gevoegd.
- 1.4 Het generale college heeft kennis genomen van de stukken die het RCBG hem heeft doen toekomen.
- 1.5 Betrokkenen hebben niet verzocht om een mondelinge behandeling en het generale college heeft geen aanleiding gevonden hiertoe ambtshalve over te gaan.

2. Beoordeling

- 2.1 Appelland heeft bij het onder 1.1 vermelde beroepschrift tevens verzocht om een spoedvoorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3 inhoudende opschorting van de verlening van het emeritaat totdat door het generale college uitspraak op het beroepschrift is gedaan. Dit verzoek is bij beslissing van de voorzitter van het generale college van 8 juli 2018 [*lees 2016*], nr. 08/16 S, afgewezen. Deze beslissing is aangehecht.
- 2.2 Het generale college verwijst naar de overwegingen 4 en 5 van de beslissing van de voorzitter waarin een inhoudelijk oordeel is gegeven over de door appelland naar voren gebrachte beroepsgronden waarvan de essentie is weergegeven in overweging 3 van die beslissing. Het generale college stelt zich achter deze overwegingen en maakt deze tot de zijne. Hetgeen in beroep overigens nog is aangevoerd leidt het generale college niet tot een ander oordeel.
- 2.3 Hieruit volgt dat het beroep ongegrond is.
- 2.4 Het generale college overweegt ten slotte nog dat voor zover de predikant met zijn e-mail van 5 augustus 2016 tevens heeft beoogd in beroep te gaan tegen de uitspraak van het RCBG, hij de predikant daarin niet kan volgen. Nog daargelaten dat niet is voldaan aan het vereiste dat beroep moet worden ingesteld binnen 30 dagen na de dag waarop de uitspraak van het RCBG is verzonden (zie ordinantie 12-8-2), kan – voor zover hier van belang – van een uitspraak als van het RCBG slechts in beroep komen degene die een bezwaar maakte alsmede het lichaam waarvan het besluit bij de behandeling van het bezwaar in het geding was (zie ordinantie 12-8-1). De predikant behoort hiertoe niet.

3. Beslissing

- Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
- verklaart het beroep van de wijkkerkenraad [...] van de Hervormde gemeente te [...] ongegrond;
 - bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 30 september 2016 door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. E.F. Lagerwerf-Vergunst, ds. R.H. Knijff, P.J. Oudshoorn.

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. het beroepschrift van de wijkkerkenraad [...] van de Hervormde gemeente te [...] (hierna: appellant) gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland (hierna: het RCBG) van 28 mei 2016, nr 2016-183.
Bij deze uitspraak is beslist op het bezwaar van appelland gericht tegen het besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering [...] (hierna: BM-CV) van 10 februari 2016 waarbij ds. [X.] (hierna: de predikant) op verzoek van de algemene kerkenraad (hierna: AK) van de Hervormde gemeente te [...] met ingang van [dd/mm/2016] tot emeritus-predikant van de Protestantse Kerk in Nederland is verklaard.
Het beroepschrift bevat tevens een verzoek om spoedvoorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3, inhoudende opschorting van de verlening van het emeritaat totdat door het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen uitspraak op het beroepschrift is gedaan;
- b. het verweerschrift van het BM-CV, per e-mail ontvangen op 4 juli 2016;
- c. de stukken die het RCBG ter beschikking stonden.

Beoordeling

1. Het oordeel van de voorzitter heeft een voorlopig karakter en is niet bindend in de bodemprocedure.
2. Bij de bestreden uitspraak van het RCBG zijn de bezwaren van appelland tegen het besluit van het BM-CV van 10 februari 2016 om de predikant, geboren op [d.d.], met ingang van [dd/mm/2016] tot emerituspredikant te verklaren ongegrond verklaard. Het RCBG heeft daartoe – samengevat weergegeven – overwogen dat er geen grond bestaat voor de opvatting van appelland dat de AK krachtens ordinantie 3-25-1 niet bevoegd is aan het BM-CV een verzoek te doen tot emeritusverklaring. Het RCBG heeft voorts overwogen dat een verzoek van de AK tot emeritusverklaring een besluit dienaangaande van het BM-CV niet in de weg hoeft te staan nu het BM-CV ook ambtshalve een dergelijk besluit kan nemen. Tenslotte heeft het RCBG overwogen dat als niet voldoende weersproken vaststaat dat tussen appelland en de AK overeenstemming was over de ingangsdatum van het emeritaat van [dd/mm/2016], maar dat niet is gebleken dat de datum van [dd/mm/2019] de instemming van de AK had. [dd/mm/2019] is de datum waarop de predikant op zijn laatst met emeritaat kan gaan en appelland wenst dat met ingang van die datum diens emeritaat daadwerkelijk ingaat.
3. Appelland betwist – ook in beroep – de bevoegdheid van de AK om krachtens ordinantie 3-25-1 aan het BM-CV een verzoek te doen tot emeritusverklaring. Appelland is van opvatting dat deze bevoegdheid in de situatie dat er sprake is van een wijkkerkenraad, zoals het geval is in [...], exclusief toekomt aan de wijkkerkenraad, het gremium waaraan de predikant is verbonden. Voorts is appelland van opvatting dat het BM-CV evenmin ambtshalve, derhalve zonder dat sprake is van een daartoe gedaan verzoek, bevoegd is een dergelijke verklaring te verstrekken. Tenslotte stelt appelland dat voorafgaande aan het beroep in [dd/mm/jj] met de predikant is overeengekomen dat hij tot zijn 70^e jaar, de maximaal mogelijke emeritaatsleeftijd, de gemeente zou dienen. Hij verwijst daartoe naar een brief van de predikant van 15 december [jj] aan de secretaris van de beroepingscommissie.
4. De voorzitter ziet in hetgeen is aangevoerd geen aanknopingspunten om het oordeel van het RCBG en de gronden waarop het berust voor onjuist te houden. De voorzitter heeft daartoe het volgende van belang geacht.
Ordinantie 4-9-4 bepaalt dat vermogensrechtelijke aangelegenheden alsmede de rechtspositie van de predikanten kwesties zijn die zijn toevertrouwd aan de algemene kerkenraad. Emeritusverklaringen behoren hiertoe. Naar het oordeel van de voorzitter kan daarom niet staande worden gehouden dat het doen van een verzoek als bedoeld in ordinantie 3-25-1 tot het exclusieve bevoegdheidsdomein van de wijkkerkenraad behoort. De AK was derhalve gerechtigd het BM-CV te verzoeken over te gaan tot emeritusverklaring van de predikant. De AK heeft bij het doen van dit verzoek mede acht geslagen op de bevindingen neergelegd in het rapport van het regionale college voor de visitatie van de classis [...] van 6 oktober 2015 en het daarin vermelde advies aan de AK het emeritaat van de predikant op [dd/mm/2016] te laten ingaan.
Appelland betwist ook dat het BM-CV ambtshalve bevoegd was de predikant tot emerituspredikant te verklaren. Nu – ook naar het oordeel van de voorzitter – de AK die bevoegdheid bezit en het BM-CV

die bevoegdheid in dit geval niet ambtshalve heeft uitgeoefend laat de voorzitter die stelling van appelland verder onbesproken.

5. Vervolgens is aan de orde de vraag of bevoegdlijk met de predikant is overeengekomen dat zijn emeritaat zou ingaan met ingang van [dd/mm/2019], zoals appelland stelt. Evenals het RCBG is de voorzitter van oordeel dat ook hiervoor geen aanknopingspunten te vinden zijn. Bewijs voor de bewering van appelland kan niet gevonden worden in de tot de stukken behorende beroepingsbrief met aanhangsel. De vermelding dat beroepen wordt voor "onbepaalde tijd" geeft slechts aan dat hier geen sprake is van een predikant in tijdelijke dienst. De hierboven vermelde brief van de predikant van 15 december [jj], waarin inderdaad sprake is van het dienen van de wijkgemeente [...] tot 70 jaar, is slechts gericht aan de secretaris van de beroepingscommissie en niet is gebleken dat de AK hiervan kennis had ten tijde van het uitbrengen van het beroep. Ook in het verslag van de vergadering van de AK samen met appelland van 16 januari [jj], waar de beroepingscommissie verslag uitbracht, blijkt niet dat van deze afspraak melding is gemaakt. Dat, zoals in het beroepschrift is aangevoerd, in die gezamenlijke vergadering voor de maximale pensioendatum, in casu [dd/mm/2019], feitelijk toestemming was verleend kan noch uit het verslag noch uit de andere beschikbare stukken worden afgeleid. Uit het aan het RCBG gerichte verweerschrift van het BM-CV leidt de voorzitter af dat de brief van 15 december [jj] eerst thans in het geding is gebracht. Ook overigens kan in de stukken geen onderbouwing voor de stelling van appelland worden gevonden.
6. Tenslotte is nog aangevoerd dat mede doordat de [kerk] in 2016 zal moeten worden verkocht, de predikant de wijkgemeente wil begeleiden naar een ander kerkgebouw. Deze omstandigheid leidt naar het oordeel van de voorzitter niet tot opschorting van het besluit tot verlening van het emeritaat per [dd/mm/2016]. Uit het verweerschrift van het BM-CV blijkt dat het kerkgebouw al drie jaar te koop staat en dat er tot nu toe nog geen koper is gevonden. Zolang het gebouw niet is verkocht blijft de wijkgemeente daarvan gebruik maken en mocht voordat in de bodemprocedure een uitspraak is gedaan het kerkgebouw toch worden verkocht dan kan de wijkgemeente van een ander kerkgebouw gebruik maken, aldus het BM-CV. De voorzitter heeft geen aanleiding om hieraan te twijfelen.
7. Uit het vorenstaande blijkt dat naar verwachting van de voorzitter de uitspraak van het RCBG in de bodemprocedure in stand zal blijven. Mede in aanmerking genomen hetgeen onder 6 is overwogen, dient het verzoek om een spoedvoorziening dan ook te worden afgewezen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg, 8 juli 2016
door mr. Th.C. van Sloten, voorzitter

Uitspraak op het beroep van ds. [X.] te [...] (hierna: de predikant)

1. De procedure

- 1.1. Bij op 11 juli 2016 per e-mail bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) ingekomen beroepschrift, aangevuld bij brief van 18 augustus 2016, heeft de predikant beroep ingesteld tegen de uitspraak van het generale college voor de ambtsontheffing in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het GCA) gedaan op 30 juni 2016, waarin het GCA oordeelt dat de predikant de Protestantse gemeente te [...] niet langer met stichting kan dienen.
- 1.2. Zowel de kerkenraad van de gemeente als het breed moderamen van de classicale vergadering [...] (hierna: het BM-CV) hebben op het beroepschrift gereageerd.
- 1.3. Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het GCA hem heeft doen toekomen.
- 1.4. Partijen hebben niet verzocht om een mondelinge behandeling en het generale college ziet geen aanleiding daartoe ambtshalve over te gaan.

2. De feiten

- 2.1 Voor de feiten neemt het generale college tot uitgangspunt de feiten die het GCA heeft gesteld in onderdeel 2 van de bestreden uitspraak voor zover deze tussen partijen niet in geschil zijn. De bestreden uitspraak is als bijlage aan deze uitspraak gehecht.
- 2.2 Hierna wordt, voor zover van belang, weergegeven welke van deze feiten de predikant bestrijdt.

3. Gronden van het beroep en de reacties op het beroepschrift

- 3.1 De predikant stelt dat hij de gemeente wel met stichting kan dienen. In de kern genomen en voor zover van belang onderbouwt hij zijn stelling door erop te wijzen dat uit de notulen van de vergaderingen van de kerkenraad zou blijken dat de kerkenraad, kritiekpunten daargelaten, tevreden was met de gang van zaken. Voorts stelt de predikant dat de kerkenraad van [2005] tot [2015] nooit om hulp van buitenaf heeft gevraagd. Als sprake zou zijn geweest van een onwerkbaar situatie, dan zou de kerkenraad dat zeker hebben gedaan. Ten slotte wijst de predikant erop dat tijdens de gemeenteavond van [oktober] 2015 is opgemerkt dat hij heel goed kan preken.
- 3.2 De kerkenraad heeft wat betreft de notulering van kerkenraadsvergaderingen gesteld dat er geruime tijd voor gekozen is om met betrekking tot de werkwijze van de predikant niets te notuleren. Volgens de kerkenraad werd daarmee beoogd te voorkomen dat olie op het vuur zou worden gegooid; de teksten zijn, naar de kerkenraad stelt, zoveel mogelijk 'gespaard'. De kerkenraad wijst wat hulp van buitenaf betreft op de visitatieverslagen en het feit dat de kerkenraad van mening was dat reeds heldere afspraken gemaakt waren over het beëindigen van de samenwerking. Het BM-CV stelt in zijn reactie dat de kerkenraad in de jaren voor 2015 een aantal malen de bijstand van het BM-CV en het regionaal college voor de visitatie in [kerkprovincie] heeft ingeroepen. Wat betreft de opmerking over het goede preken, wijst de kerkenraad op de 'open brief' die tijdens de betreffende gemeenteavond is voorgelezen en waarvan deze opmerking deel uitmaakt. De strekking van deze brief is volgens de kerkenraad juist dat de predikant beter weg kan gaan.

4. De beoordeling

- 4.1 Zelfs als de feiten die de predikant aan zijn beroep ten grondslag legt juist zijn, waarover gelet op de reacties van de kerkenraad en het BM-CV ten minste gereede twijfel mogelijk is, dan nog moet, gelet op de niet betwiste feiten, zoals de visitatieverslagen en -adviezen van 2015, 2013, 2012 en 2008, het verslag van de gemeenteavond van [oktober] 2015 en de in het dossier opgenomen preek van de predikant van [dd/mm/2015], geconstateerd worden dat tussen predikant en gemeente een onwerkbaar situatie is ontstaan. Het generale college oordeelt op grond daarvan dat het GCA terecht tot het oordeel is gekomen dat de predikant de gemeente niet langer met stichting kan dienen. Het beroep dient om die reden ongegrond verklaard te worden.
- 4.2 Door het beroep van de predikant op het generale college vangt de termijn als bedoeld in ordinantie 3-20-2 op grond van artikel 11, vijfde lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak aan op de dag waarop het generale college einduitspraak heeft gedaan. Het generale college is op grond van artikel 11, zesde 6, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak bevoegd om in de einduitspraak een nieuwe termijn te bepalen, waarbij rekening wordt gehouden met de duur van de behandeling van het beroep. De predikant heeft niet verzocht om verlenging van de termijn. Rekening houdend

met de duur van de behandeling van het beroep, zal het generale college op grond van artikel 11, zesde lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak een nieuwe termijn bepalen die eindigt op december 2016. De termijn van voortdoring van bewoning van de ambtswoning zal, evenals het GCA heeft gedaan, worden bepaald op 3 maanden na die datum en eindigt derhalve op 1 maart 2017.

1

4.3 Hetgeen de predikant overigens tegen het oordeel van het GCA heeft aangevoerd, zoals ten aanzien van de rol van de in 2008 ingestelde aansturingsgroep, over de vermeende bejegening van zijn vrouw tijdens de tussentijdse buitengewone visitatie op 16 januari 2013, het feit dat het GCA zou hebben miskend dat zijn voorzitterschap in weerwil van een visitatie-advies werd voortgezet, dat het GCA de kerkenraadsnotulen niet heeft onderzocht, over de pastorale bezoeken die hij zou hebben afgelegd bij de vicevoorzitter van de kerkenraad, dat de persoon die als scriba functioneerde volgens de predikant niet als zodanig benoemd was of zijn opmerkingen over zijn preek van 25 oktober 2015, kan niet tot een ander oordeel leiden.

5. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen:

- verklaart het beroep van de predikant ongegrond;
- bepaalt ingevolge artikel 11, zesde lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak dat de termijn binnen welke de predikant de gelegenheid heeft zich door het aanvaarden van een beroep of door een verzoek om ontheffing van de werkzaamheden dan wel van het ambt naar het in de uitspraak waarvan beroep vervatte oordeel te voegen, afloopt op 1 december 2016;
- bepaalt dat de periode van bewoning van de ambtswoning uiterlijk zal eindigen op 1 maart 2016;
- bevestigt de uitspraak waarvan beroep voor het overige; en
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 8 november 2016

door mr. Th. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds. H.J.J. Radstake, ds. R. Knijff en P.J. Oudshoorn.

10/16

Uitspraak op het beroep van de wijkkerkenraad van de [wijkgemeente] te [...].

1. Procedure

Op 19 juli 2016 is bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen binnengekomen de brief van 18 juli 2016, waarmee de wijkkerkenraad van de [wijkgemeente] te [...] beroep instelt tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Utrecht (hierna: het regionale college), nr. RCBG 065, d.d. 28 juni 2016.

2. Beoordeling

De wijkkerkenraad heeft bij het hiervoor vermelde beroepschrift tevens verzocht om de werking van de bestreden uitspraak op te schorten. Dit verzoek is bij beslissing van de voorzitter van het generale college van 3 augustus, nr. 10/16 S, afgewezen. Deze beslissing is aangehecht.

Nu deze beslissing voor de wijkkerkenraad geen aanleiding is geweest het beroepschrift in te trekken, zal het generale college thans uitspraak op het beroep doen.

Het generale college verwijst voor de beoordeling van het beroepschrift naar de overwegingen van genoemde beslissing van de voorzitter ten aanzien van de ontvankelijkheid van de wijkkerkenraad. Het generale college stelt zich achter deze overwegingen en maakt deze tot de zijne. Hetgeen in beroep overigens nog is aangevoerd brengt het generale college niet tot een ander oordeel.

Uit het vorenstaande volgt dat de wijkkerkenraad niet-ontvankelijk moet worden verklaard in zijn beroep.

3. Beslissing

Het generale college

- verklaart de wijkkerkenraad van de [wijkgemeente] te [...] niet-ontvankelijk in zijn beroep;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 14 december 2016

door mr Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mw mr. E.F.

Lagerwerf-Vergunst, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P.J. Oudshoorn

10/16 S

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennisgenomen van:

- a. het beroepschrift van de wijkkerkenraad van de [wijkgemeente] te [...], gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Utrecht (hierna: het regionale college), nr. RCBG 065, d.d. 28 juni 2016.
Bij deze uitspraak is – voor zover hier van belang – beslist op het bezwaar van [T.] inzake het besluit van 23 november 2015 tot verkoop van de [kerk] te [...].
Het beroepschrift bevat tevens een verzoek om de werking van het besteden besluit (bedoeld zal zijn 'uitspraak') te schorsen.
- b. de stukken die het regionale college ter beschikking stonden.

Beoordeling

Van een uitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan op grond van ordinantie 12-8-1 beroep worden ingesteld door degene die een bezwaar maakte of het lichaam waarvan het besluit bij de behandeling van het bezwaar in het geding was. Deze bepaling verleent het beroepsrecht niet aan een (al dan niet belanghebbend) kerkelijk lichaam dat in de procedure bij het regionale college geen partij was.

Uit het voorgaande volgt dat de wijkkerkenraad niet in beroep kan gaan tegen genoemde uitspraak van het regionale college. Mitsdien zal naar verwachting van de voorzitter de wijkkerkenraad in de bodemprocedure niet-ontvankelijk worden verklaard. De wijkkerkenraad kan derhalve evenmin een verzoek tot toepassing van ordinantie 12-8-3 indienen.

Gezien het vorenstaande en mede gelet op het feit dat partijen zelf geen beroep hebben ingesteld tegen de uitspraak van het regionale college dient het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 te worden afgewezen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg, 1 augustus 2016
door mr. Th.C. van Sloten, voorzitter

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennis genomen van:

- a. Het pro forma beroepschrift van de heren [V.] en [D.] (hierna: appellanten), beiden wonende te [...], van 19 augustus 2016 gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Holland van 22 juli 2016, verzonden op 25 juli 2016 (hierna: het RCBG).
- b. De brief van appellanten van 20 augustus 2016 waarin zij voor zichzelf en namens honderd andere, niet met name genoemde gemeentelieden verzoeken om ingevolge ordinantie 12-8-3 een spoedvoorziening te treffen inhoudende opschorting van de uitspraak van het RCBG van 22 juli 2016 alsmede van het door het RCBG in die uitspraak beoordeelde besluit van de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente te [...] (hierna: kerkenraad) van 6 april 2016.
- c. Het verweerschrift van de kerkenraad van 31 augustus 2016.

Beoordeling

1. Aan het thans aan de orde zijnde verzoek ging een eerdere procedure vooraf. De voorzitter verwijst hiertoe naar zijn beslissing van 2 april 2016, nr. 02/16 S.
2. In zijn uitspraak van 11 januari 2016 heeft het RCBG beslist op het beroep van appellanten dat was gericht tegen het besluit van de kerkenraad van 11 juni 2015 om de eigendom van de [A-kerk] over te dragen aan een externe partij. Het RCBG heeft in die uitspraak onder verwijzing naar artikel 23 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak geoordeeld dat -samengevat weergegeven- het besluit van 11 juni 2015 niet in strijd is met de kerkorde of met wettelijke bepalingen. Voorts is overwogen dat appellanten niet hebben aangevoerd dat de kerkenraad de bevoegdheid tot het nemen van dat besluit heeft gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze is verleend. Het RCBG was verder van oordeel dat niet is gebleken dat de kerkenraad bij afweging van de betrokken belangen in redelijkheid niet tot dat besluit heeft kunnen komen. Verder heeft het RCBG het volgende overwogen:

"6.18 Het RCBBG is op grond van al het vorengaande van oordeel dat de kerkenraad weliswaar gedurende het overgrote deel van het traject, dat tot het bestreden besluit heeft geleid, de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen, maar dat hij die zorgvuldigheid op het gemeenteberaad van 26 mei 2015 en ten aanzien van de convocatie voor de bijeenkomst op 5 juni 2015 uit het oog heeft verloren. Wanneer ten aanzien van een af te stoten kerkgebouw een keuze is gemaakt, dan dient naar het oordeel van het RCBBG die keuze aan de gemeente te worden voorgelegd op een zodanige wijze dat alle gemeentelieden de mogelijkheid wordt gegeven inzicht krijgen in alle aan dat besluit ten grondslag liggende feiten en omstandigheden, waaronder ook de relevante financiële gegevens m.b.t. de kosten verbonden aan het behoud van [B-kerk] en kosten verbonden aan het behoud van de [A-kerk], en over die keuze te worden gehoord.

6.19 Aan dit oordeel doet niet af dat een jaar eerder al cijfers waren getoond, aangezien de uiteindelijke cijfers uit 2015 mogelijk niet die van 2014 zijn geweest en voorts niet iedereen de cijfers, die in maart 2014 zijn getoond, meer paraat zal hebben gehad. De kerkenraad heeft ook zelf erkend dat een financiële samenvatting op zijn plaats zou zijn geweest. Het college heeft voorts in de dossierstukken, en met name in het kerkblad, geen recent financieel overzicht aangetroffen, zoals was besloten in de kerkenraadsvergadering van 28 mei 2015. Ook doet aan dit oordeel niet af dat individuele gemeentelieden mogelijk op 5 juni 2015 antwoord hebben gehad op bij hen levende vragen, aangezien niet alle gemeentelieden op dezelfde wijze voor die bijeenkomst zijn uitgenodigd.

6.20 Het RCBBG zal derhalve het besluit van 11 juni 2015 vernietigen en de kerkenraad gelasten het voorgenomen besluit van 15 mei 2015 opnieuw aan de gemeente voor te leggen in een gemeenteberaad waarvoor alle leden van de gemeente deugdelijk worden opgeroepen en waarbij door middel van het verstrekken van alle informatie, waaronder de cijfers over de kosten verbonden aan het behoud van [B-kerk] en de kosten verbonden aan het behoud van de [A-kerk], inzicht wordt gegeven in de keuze om de [A-kerk] af te stoten."

Voor zover hier van belang heeft het RCBG het bezwaar dat de kerkenraad bij het nemen van het besluit van 11 juni 2015 niet de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen gegrond verklaard,

doch alleen voor wat betreft het gemeenteberaad van 26 mei 2015 en de oproep voor het gemeenteberaad van 5 juni 2015. De overige bezwaren zijn ongegrond verklaard. Het RCBG heeft het besluit van 11 juni 2015 vernietigd en de kerkenraad gelast het voorgenomen besluit van 15 mei 2015 opnieuw aan de gemeente voor te leggen in een gemeenteberaad waarvoor alle leden van de gemeente worden opgeroepen en waarbij door middel van het verstrekken van alle informatie, waaronder de cijfers over de kosten verbonden aan het behoud van [B-kerk] en de kosten verbonden aan het behoud van de [A-kerk], inzicht wordt gegeven in de keuze de [A-kerk] af te stoten.

3. De gronden van het verzoek dat heeft geleid tot de beslissing van de voorzitter van 2 april 2016 betroffen de procedure die door de kerkenraad na die uitspraak moest worden gevolgd. Dat verzoek is daarom -kort gezegd- afgewezen. De voorzitter verwijst hier korthedshalve naar die beslissing.
4. Verder stelt de voorzitter het volgende vast. Appellanten hebben tegen de uitspraak van het RCBG van 11 januari 2016 beroep ingesteld zonder dat zij in hun beroepschrift van 11 februari 2016 de gronden hebben geformuleerd waarop hun beroep berust. Appellanten is bij brief van 22 februari 2016 verzocht dat beroep binnen vier weken te motiveren. Bij brief van 17 maart 2016 hebben zij verzocht om uitstel van het indienen van de gronden waarop hun beroep berust en voorts verzocht de behandeling van het pro forma beroepschrift aan te houden. Bij brief van 24 maart 2016 heeft het generale college hun bericht dat het beroepschrift zal worden aangehouden tot nader bericht van appellanten. De voorzitter stelt verder vast dat tot op heden die gronden niet zijn ingediend en evenmin hebben appellanten in deze procedure enig ander bericht aan het generale college gezonden.
5. Ter uitvoering van de uitspraak van het RCBG van 11 januari 2016 heeft de kerkenraad op 8 maart 2016 een nieuw gemeenteberaad gehouden. Op 19 februari 2016 is daartoe aan alle gemeentelieden per brief een uitnodiging gestuurd en op 2 maart 2016 zijn twee presentaties ([Visie] en [Exploitatie]) op de website geplaatst. Vervolgens is het besluit van 6 april 2016 tot het afstoten van de [A-kerk] genomen.
6. Het RCBG heeft in zijn uitspraak van 22 juli 2016 geoordeeld – voor zover door de voorzitter in deze procedure ter zake van het verzoek van appellanten om een spoedvoorziening van belang geacht – dat alleen appellanten [V.] en [D.] het bij het RCBG ingediende bezwaarschrift hebben ondertekend en dat de personen vermeld op de overgelegde handtekeningenlijsten niet als bezwaarden worden aangemerkt. Voorts heeft het RCBG overwogen dat de kerkenraad voldoende inzicht geeft gegeven in de kosten verbonden aan het behoud van respectievelijk [kerk-B] en de [kerk-A] en in de keuze om de [kerk-A] te vervreemden. Naar het oordeel van het RCBG hebben appellanten niet aannemelijk gemaakt dat het besluit tot afstoting van de [Kerk-A] is genomen op grond van verkeerde informatie en evenmin is aannemelijk gemaakt dat aan de gemeente een verkeerd beeld is voorgespiegeld van de verschillende mogelijkheden. Het RCBG is tot de slotsom gekomen dat de kerkenraad bij het nemen van het bestreden besluit de vereiste zorgvuldigheid in voldoende mate in acht heeft genomen. Het beroep tegen het besluit van 6 april 2016 is dan ook ongegrond verklaard.
7. Appellanten voeren in hun verzoek tot het treffen van een spoedvoorziening aan dat bij het uitblijven van opschorting van de uitspraak van het RCBG dan wel het besluit van 6 april 2016 een onomkeerbare situatie zal ontstaan. Zij zijn van opvatting dat daarom aanleiding bestaat tot het treffen van de door hen gevraagde voorziening. Appellanten hebben nog niet gemotiveerd waarop hun beroep ingesteld bij brief van 19 augustus 2016 berust. De kerkenraad heeft in zijn verweerschrift betoogd -voor zover hier van belang- dat naar zijn mening bij de besluitvorming tot vervreemding van de [A-kerk] aan alle formaliteiten is voldaan.
8. De voorzitter overweegt dat het enkele feit dat een beslissing leidt tot onomkeerbare gevolgen in dit geval nog geen voldoende grond oplevert tot het treffen van een spoedvoorziening als door appellanten verzocht. De voorzitter heeft hierbij mede in ogenschouw genomen de beslissing van het RCBG van 11 januari 2016 alsmede de overwegingen van het RCBG waarop deze beslissing berust. De kerkenraad heeft ter uitvoering van die uitspraak op 8 maart 2016 opnieuw een gemeenteberaad gehouden. Vervolgens heeft het RCBG geoordeeld dat, waar eerder niet zorgvuldig was gehandeld met betrekking tot het gemeenteberaad van 26 mei 2015 en de oproep voor het gemeenteberaad van 5 juni 2015 en de kerkenraad daarom is gelast het voorgenomen besluit van 15 mei 2015 opnieuw aan de gemeente voor te leggen in een gemeenteberaad waarvoor alle leden van de gemeente worden opgeroepen en waarbij door middel van het verstrekken van alle

informatie, waaronder de cijfers over de kosten verbonden aan het behoud van [kerk-B] en de kosten verbonden aan het behoud van de [kerk-A], inzicht wordt gegeven in de keuze de [kerk-A] af te stoten, de kerkenraad bij het nemen van het thans aan de orde zijnde besluit van 6 april 2016 wel de vereiste zorgvuldigheid in voldoende mate in acht heeft genomen.

9. Nu appellanten in hun verzoek tot het treffen van een spoedvoorziening geen andere gronden naar voren hebben gebracht dan dat dit besluit leidt tot onomkeerbare gevolgen en mede in aanmerking genomen dat het besluit van 6 april 2016 strekt tot uitvoering van de uitspraak van 11 januari 2016 van het RCBG waartegen appellanten nog immer geen gronden hebben ingediend – de behandeling van dat beroep is door het generale college op verzoek van appellanten aangehouden – ziet de voorzitter onvoldoende aanleiding het verzoek van appellanten in te willigen.
10. Het beroep bij het generale college is uitsluitend ingesteld door [V.] en [D.] met hun brief van 19 augustus 2016. Het verzoek tot het treffen van een spoedvoorziening van 20 augustus 2016 is tevens ingesteld door honderd andere, niet met name genoemde gemeenteleden. De voorzitter zal deze honderd gemeenteleden niet aanmerken als verzoekers van een spoedvoorziening nu zij geen beroep hebben ingesteld tegen de uitspraak van het RCBG. Het RCBG heeft deze groep eveneens niet als bezwaarden aangemerkt nu geen van hen het bezwaarschrift heeft ondertekend dat door [V.] en [D.] is ondertekend.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst het verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 af.

Gedaan te Voorburg 6 september 2016
door mr. Th.C. van Sloten, voorzitter

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen (hierna: het GCBG) heeft kennis genomen van:

- a. het verzoek, met bijlage, van 21 november 2016 van de heren [V.] en [D.] (hierna: appellanten), beiden wonende te [...], waarin zij verzoeken om herziening als bedoeld in ordinantie 12-11 van de uitspraak van de voorzitter van 6 september 2016 nr. 11/16 S waarbij afwijzend is beslist op het verzoek van appellanten om met toepassing van ordinantie 12-8-3 tot opschorting van de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen van 22 juli 2016 (hierna: het RCBG) alsmede van het door het RCBG in die uitspraak beoordeelde besluit van de algemene kerkenraad van de Protestantse gemeente te [...] (hierna: de kerkenraad) van 6 april 2016. De genoemde bijlage is blijkens de bewoordingen hiervan een onderbouwing van het door appellanten op 11 februari 2016 ingediende pro forma beroepschrift in de zaak met nummer 2/16 gericht tegen de uitspraak van het RCBG van 11 januari 2016;
- b. het aanvullend beroepschrift van 20 september 2016 van appellanten, als vervolg op het door hen op 19 augustus 2016 ingediende pro forma beroepschrift gericht tegen de uitspraak van het RCBG van 22 juli 2016. Ter zake van dat aanvullend beroepschrift heeft de kerkenraad bij brief van 27 oktober 2016 een verweerschrift ingediend.

Beoordeling

1. Blijkens de bewoordingen van de brief van 21 november 2016 verzoeken appellanten uitdrukkelijk om herziening zoals bedoeld in ordinantie 12-11 van de uitspraak van de voorzitter van 6 september 2016, nr. 11/16 S. De voorzitter wijst erop dat ordinantie 12-11 alleen ziet op herziening van een (eind-)uitspraak van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen en niet ook op uitspraken van zijn voorzitter gedaan met toepassing van ordinantie 12-8-3. In kwesties waarin een uitspraak is gedaan met toepassing van 12-8-3 bestaat de mogelijkheid een tweede verzoek om toepassing van die bepaling te doen zolang nog niet op het ingestelde beroep is beslist. Het doen van een ontvankelijk verzoek als bedoeld in ordinantie 12-8-3 is niet gebonden aan de beroepstermijn van 30 dagen bedoeld in ordinantie 12-8-2. De enige voorwaarde voor een ontvankelijk verzoek in de zin van ordinantie 12-8-3 is dat er binnen de daarvoor gestelde termijn beroep is ingesteld tegen de betreffende uitspraak van het RCBG en door het GCBG nog niet op dat beroep is beslist. Daarvan is hier sprake.
2. De voorzitter vat de brief van 21 november 2016 derhalve op als een tweede verzoek om toepassing van ordinantie 12-8-3 ter zake van de uitspraak van het RCBG van 22 juli 2016 en het daarmee beoordeelde besluit van de kerkenraad van 6 april 2016.
 - 2.1 Appellanten verwijzen voor de gronden van dat tweede verzoek om opschorting naar het aanvullend beroepschrift van 20 september 2016. Zij stellen dat in dit aanvullende beroepschrift voldoende feiten en omstandigheden zijn verwoord waarmee de voorzitter bij zijn overwegingen in onderdeel 9 van de beslissing van 6 september 2016 geen of onvoldoende rekening heeft gehouden.
 - 2.2 Allereerst merkt de voorzitter op dat bij zijn beslissing van 6 september 2016 geen rekening kon worden gehouden met hetgeen is aangevoerd in het aanvullend beroepschrift van 20 september 2016. Voorts overweegt de voorzitter dat de enkele verwijzing naar een beroepschrift met bijlagen niet anders kan worden opgevat dan dat appellanten daarmee beogen te bereiken dat thans reeds een inhoudelijke beoordeling plaatsvindt van de gronden waarop het beroep berust. Dat gaat evenwel de strekking van de procedure van ordinantie 12-8-3 te buiten. Ook los hiervan kan de voorzitter in hetgeen is aangevoerd geen argumenten vinden op grond waarvan zou moeten worden geoordeeld dat thans wel opschorting zoals verzocht is aangewezen en niet de beslissing op het beroep door het GCBG kan worden afgewacht.
 - 2.3 Hetgeen overigens in het verzoek van 21 november 2016 nog naar voren is gebracht, te weten ter zake van de onderdelen 4 en 10 van de uitspraak van 6 september 2016 en hetgeen appellanten hebben gesteld onder het hoofdje "samenhangende procedures", leidt de voorzitter evenmin tot het oordeel dat thans wel aanleiding bestaat voor opschorting zoals verzocht.
 - 2.4 Dit betekent dat het verzoek van 21 november 2016 om toepassing van ordinantie 12-8-3 moet worden afgewezen. Van een spoedeisend belang is niet gebleken.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst het verzoek af.

Gedaan te Voorburg op 6 december 2016
door mr Th.C. van Sloten

Uitspraak op het beroep van de heer [S.] (hierna: [S.]

1. De procedure

1.1 De procedure in beroep is als volgt verlopen:

- brief van 6 september 2016 waarbij [S.] bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) beroep heeft ingesteld tegen de uitspraak van 15 augustus 2016 van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Utrecht (hierna: het regionale college), gedaan op het bezwaar van [S.] tegen een besluit van de algemene kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] (hierna: de algemene kerkenraad),
- het verweerschrift van 9 december 2016, namens de algemene kerkenraad ingediend door [gemachtigde], advocaat te [...],
- brief van 6 januari 2017 van [S.], ten behoeve van de mondelinge behandeling,
- de mondelinge behandeling van de zaak door het generale college op 18 januari 2017 waarbij namens de algemene kerkenraad aanwezig waren [gemachtigde] voornoemd, ds. [W.] en de heer [R.] en waarbij [S.] niet is verschenen, zoals hij had aangekondigd.

1.2 Het generale college heeft kennisgenomen van de stukken die het regionale college ter beschikking stonden.

2. De feiten

2.1 Ds. [W.] is als wijkpredikant verbonden aan de Hervormde gemeente te [...] en in deeltijd werkzaam. In zijn vergadering van 18 april 2016 besloot de algemene kerkenraad de werktijd van ds. [W.] uit te breiden met 20% van de volledige werktijd (hierna: het besluit). In deze vergadering was [S.] als lid van de algemene kerkenraad aanwezig.

2.2 In zijn uitspraak van 15 augustus 2016 verklaarde het regionale college het bezwaar van [S.] tegen het besluit ongegrond.

3. De gronden van het beroep en het verweer

3.1 Naar [S.] stelt, lijden het besluit en de uitspraak van het regionale college aan motiveringsgebreken. Op grond van ordinantie 11-2-10 van de kerkorde kon de algemene kerkenraad het besluit slechts nemen in overleg met het college van kerkrentmeesters. Het tijdens de vergadering van de algemene kerkenraad van 18 april 2016 gepresenteerde advies van het moderamen van het college van kerkrentmeesters is daarvoor onvoldoende. Volgens ordinantie 3-17-2 dient voor het wijzigen van het percentage van de volledige werktijd waarvoor een predikant is beroepen toestemming te worden verkregen van het breed moderamen van de classicale vergadering (hierna: het breed moderamen). Ten onrechte oordeelde het regionale college dat de toestemming van het breed moderamen voor het besluit niet nodig was.

3.2 De algemene kerkenraad voert aan dat [S.] in zijn bezwaar bij het regionale college en in zijn beroep op het generale college niet-ontvankelijk is, althans zijn beroep ongegrond is.

4. De beoordeling

4.1 In zijn uitspraak gaf het regionale college te kennen dat op grond van ordinantie 3-4-11 tegen die uitspraak geen beroep open stond. Het generale college volgt hierin het regionale college niet. Ordinantie 3-4-11 bepaalt dat het regionale college einduitspraak doet - zodat daartegen geen beroep op het generale college openstaat - op bezwaren tegen de gevolgde procedure voor de verkiezing tot predikant van een gemeente. Het bezwaar van [S.] betrof niet een dergelijke procedure, maar een besluit tot uitbreiding van het percentage van de volledige werktijd waarvoor de predikant al aan de gemeente was verbonden. Van de uitspraak van een regionaal college op een dergelijk bezwaar staat beroep op het generale college open.

4.2 Terecht is het regionale college ervan uitgegaan dat [S.] door het besluit in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid is getroffen, zodat hij ontvankelijk was in zijn bezwaar.

4.3 Uit ordinantie 3-17-2 volgt dat voor de wijziging van het percentage van de volledige werktijd waarvoor een predikant is beroepen, toestemming dient te worden verkregen van het breed moderamen. Naar het oordeel van het generale college geldt deze bepaling ook voor het onderhavige geval, waarin een deeltijd percentage wordt uitgebreid. Deze toestemming is inmiddels verleend. Naar het oordeel van het generale college dient het enkele gegeven dat de

toestemming niet voorafgaand aan het besluit was verkregen niet tot vernietiging van het besluit te leiden.

- 4.4 Aan het besluit zijn voor de gemeente financiële gevolgen verbonden welke niet bij vastgestelde begroting zijn voorzien. Volgens ordinantie 11-2-10 neemt de kerkenraad een dergelijk besluit alleen in overleg met het college van kerkrentmeesters. De algemene kerkenraad stelt dat het besluit is genomen onder de voorwaarde dat het college van kerkrentmeesters akkoord gaat met het voorstel van het moderamen van het college van kerkrentmeesters, zo blijkt uit de notulen van de vergadering van de algemene kerkenraad van 18 april 2016, getoond bij de mondelinge behandeling. Met deze formulering is het voorgeschreven overleg voldoende gewaarborgd. Derhalve ziet het generale college geen grond het besluit te vernietigen wegens strijd met ordinantie 11-2-10.
- 4.5 Het beroep is ongegrond. Hetgeen partijen overigens hebben aangevoerd, brengt het generale college niet tot een ander oordeel.

5. De beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- verklaart het beroep van [S.] ongegrond;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de kerk.

Aldus gewezen op 24 maart 2017 door

mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr.ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P.C. Slotweg.

13/16 Uitspraak

op de beroepen van appellanten:

1. de heer D. c.s.
wonende te [...]
2. de heer K.
wonende te [...]

1. De procedure

- 1.1 Met de op 29 september 2016 bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen (hierna: het generale college) ingekomen e-mail hebben de onder 1 genoemde appellanten beroep ingesteld tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Overijssel-Flevoland (hierna: het regionale college), gedaan op 31 augustus 2016.
- 1.2 Appellant sub 2 heeft met de eveneens op 29 september 2016 bij het generale college ingekomen e-mail beroep ingesteld tegen voormelde uitspraak.
- 1.3 Bij brief van 16 november 2016 respectievelijk 21 november 2016, met bijlage(n) hebben appellanten sub 1 respectievelijk sub 2 de beroepsgronden aangevuld.
- 1.4 Bij brief van 13 januari 2017 heeft de algemene kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] (hierna: de algemene kerkenraad) op beide beroepschriften gereageerd.
- 1.5 Op 14 maart 2017 heeft een hoorzitting plaatsgevonden waarbij namens appellanten aanwezig waren de heer D., de heer D., de heer S., de heer W., en hun raadsman [gemachtigde]. Namens de algemene kerkenraad waren bij de hoorzitting aanwezig de heer L., de heer B. (scriba), de heer R. en de heer K.

2. Het oorspronkelijke bezwaar en de bestreden uitspraak

- 2.1 De algemene kerkenraad heeft besloten in maart 2016 een brief met een peilformulier (hierna: de peilbrief) te doen uitgaan naar de gemeenteleden, waarin een alternatief bezuinigingsplan aan de gemeente is voorgelegd: verbouwing van de [X-kerk] te [...] met het niet langer huren van [gebouw Y] in plaats van de voorgenomen sluiting van de [X-kerk]. Bij besluit van 11 april 2016 heeft de algemene kerkenraad besloten tot sluiting van de [X-kerk]. Bij besluit van 2 mei 2016 heeft de algemene kerkenraad een door appellanten ingesteld revisieverzoek afgewezen. De bezwaren van appellanten richten zich tegen deze besluiten.
- 2.2 Het regionale college heeft bij zijn bestreden uitspraak de bezwaren van appellanten 1 en 2 tegen de brief van maart 2016 en tegen het besluit van 2 mei 2016 niet-ontvankelijk verklaard en het bezwaar tegen het besluit van 11 april 2016 ongegrond verklaard.

3. De beroepen en het verweer

3. Blijkens de aanvullende beroepschriften, alsmede het verhandelde ter zitting van 14 maart 2017, komen de beroepsgronden van appellant 2, die tevens deel uitmaakt van de groep van appellanten 1, in de kern overeen. Gezamenlijk hebben zij – zakelijk weergegeven – de volgende beroepsgronden aangevoerd.
- 3.1 Het regionale college heeft de grieven gericht tegen de inhoud van de brief van maart 2016 ten onrechte onbesproken gelaten. De brief van maart 2016 is geen besluit waartegen een rechtsmiddel openstond. Appellanten kan ook niet worden tegengeworpen dat zij niet binnen een bepaalde termijn bezwaar hebben aangetekend tegen de brief. Ten onrechte zijn deze bezwaren dan ook wegens termijnoverschrijding niet-ontvankelijk verklaard.
- 3.2 Ten onrechte is het bezwaar tegen de afwijzing van het revisieverzoek van 2 mei 2016 niet-ontvankelijk verklaard.
- 3.3 Tegen het besluit van 11 april 2016 hebben appellanten de volgende beroepsgronden gericht.
- 3.3.1 Het besluit is genomen in strijd met kerkordelijke bepalingen, nu hieraan geen beleidsplan ten grondslag heeft gelegen.
- 3.3.2 Het besluit is onzorgvuldig voorbereid. In de brief van maart 2016, waarin aan de gemeente het alternatieve plan (waarbij de [X-kerk] wordt verbouwd) is gepresenteerd, is een negatief advies meegezonden van de wijkkerkenraad II, is een onjuiste voorstelling van zaken gegeven en zijn onredelijk hoge eisen aan de uitslag gesteld. De peiling moet dan ook worden gezien als een pro-forma peiling en geen neutrale, daadwerkelijke inventarisatie van het draagvlak. De

resultaten van deze peiling mochten dan ook niet aan het besluit ten grondslag worden gelegd, aldus appellanten. De voor het besluit noodzakelijke inventarisatie van de af te wegen belangen heeft dan ook onvoldoende plaatsgevonden.

- 3.3.3 Voor zover de belangen voldoende zouden zijn geïnventariseerd heeft de weging van deze belangen niet in redelijkheid tot de in het besluit vervatte uitkomst kunnen leiden.
- 3.3.4 Het besluit is onvoldoende gemotiveerd. Uit het besluit, noch uit enig ander document, blijkt op welke wijze de in de zienswijzen (met name die van K.) geformuleerde belangen zijn gewogen in de besluitvorming.
- 3.4 Het verweer van de algemene kerkenraad wordt daar waar nodig hierna behandeld bij de beoordeling van de beroepsgronden waartegen het verweer is gericht.

4. Feiten

Voor een overzicht van de feitelijke achtergrond van het geschil verwijst het generale college naar hetgeen hierover is vermeld onder punt 3 in de uitspraak van het regionale college. Voor zover hierover tussen partijen verschil van inzicht bestaat zal dit hierna bij de beoordeling van het geschil worden besproken.

5. Beoordeling

- 5.1 Ten aanzien van het revisiebesluit van 6 mei 2016 overweegt het generale college dat ingevolge ordinantie 12-12-4 tegen een dergelijk besluit geen rechtsmiddelen kunnen worden aangewend, indien het besluit gelijkloidend is aan het besluit waarvan revisie wordt verzocht. In het onderhavige geval is bij besluit van 6 mei 2016 het eerdere besluit van 11 april 2016 niet herzien, zodat de grieven tegen de inhoudelijke beslissing in het kader van het beroep tegen het besluit van 11 april 2016 naar voren zullen moeten worden gebracht en in die procedure zullen worden beoordeeld. Voor zover het bezwaar was gericht tegen het besluit van 2 mei 2016 op het revisieverzoek heeft het regionale college dit bezwaar terecht niet-ontvankelijk verklaard.
- 5.2 Ten aanzien van de zogenoemde peilbrief van maart 2016 overweegt het generale college dat appellanten terecht opkomen tegen het oordeel van het regionale college dat de in deze brief genoemde criteria en wegingsfactoren waarop het latere besluit van 11 april 2016 (mede) is gebaseerd geen onderwerp meer konden zijn van de procedure voor het regionale college. Het generale college overweegt dat in de brief enkel de criteria worden genoemd die de algemene kerkenraad zal hanteren bij het uiteindelijk te nemen besluit tussen de alternatieve bezuinigingsplannen. Daarmee zijn de beleidsmatige uitgangspunten voor die beoordeling vastgelegd maar op zichzelf werden daarmee geen rechten of verplichtingen gecreëerd. Eerst met het besluit van 11 april 2016 was sprake van een voor bezwaar vatbaar besluit. De brief van maart 2016 moet worden gezien als een voorbereidingshandeling voor het besluit van 11 april 2016, waartegen geen rechtsmiddel kan worden aangewend. De inhoudelijk tegen deze brief geformuleerde grieven zullen hierna in het kader van de vraag naar de zorgvuldigheid van de voorbereiding van het besluit van 11 april 2016 worden besproken.
- 5.3 Bij de beoordeling van de beroepsgronden gericht tegen het besluit van 11 april 2016 staat het bepaalde in artikel 23, eerste lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak voorop. Deze bepaling luidt als volgt:

Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan een besluit van een kerkelijk lichaam geheel of ten dele vernietigen, aanvullen of ter zake een voorziening geven, als

- het bestreden besluit is genomen in strijd met de kerkorde of met wettelijke bepalingen,
- het kerkelijk lichaam bij het nemen van het besluit niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen heeft,
- het kerkelijk lichaam de bevoegdheid tot het nemen van het besluit heeft gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze bevoegdheid is verleend,
- het kerkelijk lichaam – bij een afweging van de betrokken belangen – in redelijkheid niet tot het bestreden besluit had kunnen komen.

Namens appellanten is betoogd dat de in de jurisprudentie van het generale college ontwikkelde terughoudendheid bij de toetsing van besluiten tot kerksluiting de kerkenraden een vrijbrief geeft om willekeurig – zonder daadwerkelijke toetsmogelijkheid achteraf – kerken te sluiten. Het generale college stelt voorop dat ook in zaken waar het gaat om sluiting van een kerkgebouw het toetsingskader van artikel 23, eerste lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak van toepassing is. De door appellanten geformuleerde beroepsgronden sluiten aan op dit toetsingskader en zullen dan ook alle volledig inhoudelijk worden beoordeeld. Dit neemt niet weg

dat bij de beoordeling van de vraag of de kerkenraad bij afweging van alle betrokken belangen niet in redelijkheid tot de het bestreden besluit heeft kunnen komen de in de jurisprudentie van het generale college ontwikkelde terughoudendheid op zijn plaats is. Deze terughoudendheid is immers geboden nu de algemene kerkenraad

– anders dan het generale college – bij uitstek in staat is om plaatselijke belangen en gevoeligheden te wegen en hangt tevens samen met diens kerkordelijke taken en verantwoordelijkheden. Een terughoudende toets betekent evenwel niet dat er in het geheel geen toets plaatsvindt.

- 5.3.1 Naar het oordeel van het generale college volgt uit de kerkorde niet dat een besluit tot kerksluiting enkel kan worden genomen, indien er een beleidsplan aan ten grondslag ligt. Een dergelijk vereiste zou ook onwenselijk zijn in een situatie als de onderhavige, waarin - in verband met een financiële situatie - voortvarend beslissingen moeten kunnen worden genomen en niet het opstellen van een volledig beleidsplan kan worden afgewacht. Er is dan ook geen sprake van strijd met de kerkorde.
- 5.3.2 Ten aanzien van de vraag of het besluit tot sluiting van de [X-kerk] zorgvuldig is voorbereid overweegt het generale college dat het regionaal college voor de behandeling van beheerszaken bij brief van 22 december 2014 zijn zorgen heeft geuit over de financiële situatie van de gemeente en heeft aangedrongen op bezuinigingen. In het kader van deze bezuinigingen heeft de algemene kerkenraad een werkgroep “kerken en gebouwen” ingesteld om de mogelijkheden te onderzoeken hoe de gemeente vorm kan worden gegeven in twee in plaats van drie locaties voor de eredienst. Beide wijkgemeenten hebben gelijkelijk gelegenheid gekregen om zich te laten vertegenwoordigen in de werkgroep. Op 1 oktober 2015 is een vergadering belegd tussen de werkgroep en de beide wijkgemeenten en op 28 oktober 2015 een gemeenteavond, waarin de gemeenteleden zijn geïnformeerd en om hun mening is gevraagd. Op 25 november 2015 heeft de algemene kerkenraad het voorgenomen besluit genomen om de [X-kerk] te sluiten. Op 29 november 2015 is dit voornemen afgekondigd in de kerkdiensten. Op 2 december 2015 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de algemene kerkenraad en bezwaarde gemeenteleden en op 7 december 2015 is een gemeenteavond belegd, waarbij de gemeenteleden door de algemene kerkenraad zijn gekend in en gehoord over het voorgenomen besluit. Op deze avond is een alternatief plan ter sprake gekomen, waarbij door verbouwing van de [X-kerk], met afstoting van [gebouw Y] eveneens tegemoet gekomen zou kunnen worden aan deze bezuinigingen. Naar het oordeel van het generale college heeft de algemene kerkenraad door in de gemeente het draagvlak te toetsen voor het alternatieve plan alvorens een definitief besluit te nemen in beginsel zorgvuldig gehandeld. De vraag die voorligt is of het alternatieve bezuinigingsplan op een zodanig negatieve wijze aan de gemeenteleden is voorgelegd dat niet kan worden gesproken van een objectieve peiling en - in het verlengde daarvan - niet langer gesproken kan worden van een zorgvuldige voorbereiding van het besluit.
- 5.3.2.1 Het generale college stelt voorop dat uit de verschillende berichten in het kerkblad voorafgaand aan de peiling blijkt dat de kerkenraad de gemeente op een open wijze heeft geïnformeerd over de uitwerking van het alternatieve plan en het voorbereidingstraject van de te houden peiling. Daarbij is het alternatieve plan op een neutrale en open wijze gepresenteerd en is het voorgesteld als een plan dat kansen biedt (zie bijvoorbeeld het bericht van 20 februari 2016). Van oneigenlijke sturing is geen sprake. De omstandigheid dat de uiteindelijke peilbrief van eind maart vergezeld gaat van een negatief advies van de kerkenraad van wijkgemeente 2 doet hieraan niet af. Immers ook de positieve brief van de kerkenraad van wijkgemeente 1 is meegezonden.
- 5.3.2.2 Voor zover het betoog wordt gehandhaafd dat bij de doorrekening van het alternatieve plan ten onrechte is uitgegaan van de noodzaak om 900 zitplaatsen te genereren, is het generale college van oordeel dat de kerkenraad dit voldoende heeft toegelicht door te verwijzen naar het te verwachten aantal bezoekers, die dan immers ook uit wijkgemeente II zouden moeten gaan kerken in de [X-kerk]. Daar komt bij dat de kerkenraad van wijkgemeente I blijkens voornoemde begeleidende brief van maart 2016 eveneens is uitgegaan van een noodzakelijke verbouwing tot 900 zitplaatsen. De kosten die een dergelijke omvangrijke verbouwing met zich brengen bedragen € 910.542. Dat deze verbouwingskosten – op de gereserveerde € 100.000 na - niet uit het eigen vermogen van de kerk kunnen worden bekostigd, maar door de gemeente bijeengebracht zullen moeten worden, acht het generale college niet een onredelijke voorwaarde gelet op het totale eigen vermogen van de gemeente op dat moment. Daarnaast overweegt het

generale college op dit punt dat het totaal van de uiteindelijke toegezegde eenmalige bijdragen zodanig laag was dat, zelfs indien zou worden uitgegaan van minder zitplaatsen en de stelpost 'onvoorziene omstandigheden' van € 50.000 niet zou worden meegerekend in de begroting, het benodigde bedrag niet bijeengebracht zou zijn. Niet valt in te zien dat een jaarlijkse besparing van € 13.000 aan huurkosten voor [gebouw Y] voldoende soelaas zou hebben geboden.

- 5.3.2.3 Met betrekking tot het betoog dat onredelijk hoge eisen zijn gesteld aan de te behalen meerderheid van 75% van de uitgebrachte stemmen stelt het generale college voorop dat het vereisen van een breed draagvlak voor het alternatieve plan niet onredelijk is. De algemene kerkenraad heeft terecht aangevoerd dat het alternatieve plan immers voor een zeer grote groep gemeenteleden zou betekenen dat zij in een andere kerk en zelfs in een andere plaats zouden moeten kerken, daar waar het oorspronkelijke plan voor een kleinere groep gemeenteleden consequenties zou hebben. Maar wat hier ook van zij, zelfs een gewone meerderheid van de stemmen voor het alternatieve plan is niet behaald, ook niet bij een uitsplitsing van de stemmen van echtparen.
- 5.3.2.4 Voor zover bij het stellen van de eis van een structurele verhoging van de jaarlijkse bijdrage met € 14.000 is uitgegaan van een onjuiste inschatting ziet het generale college hierin geen aanleiding het besluit onzorgvuldig voorbereid te achten, nu gemeenteleden deze verhoging daadwerkelijk hebben toegezegd. Hierin is dan ook geen grond gelegen geweest het alternatieve plan te passeren. Voor zover andere uitgangspunten onjuist zijn gebleken nadat het besluit op 11 april 2016 is genomen, kan dit evenmin afdoen aan de zorgvuldigheid van de voorbereiding. Bepalend is immers de situatie ten tijde van het nemen van het besluit. Op basis van voornoemde overwegingen komt het generale college tot het oordeel dat de gemeente niet alleen is gekend en gehoord, maar tevens dat met het uitwerken en doorrekenen van het alternatieve plan en het vervolgens peilen van draagvlak binnen de gemeente voor de noodzakelijke voorwaarden voor dit plan de algemene kerkenraad de te wegen belangen bij het nemen van het besluit op een zorgvuldige wijze heeft geïnventariseerd. Het besluit is zorgvuldig tot stand gekomen.
- 5.3.3 Ten aanzien van de vraag of de kerkenraad bij afweging van alle belangen in redelijkheid tot het bestreden besluit heeft kunnen komen overweegt het generale college dat gelet op de acute noodzaak tot bezuiniging om het doorlopende begrotingstekort te kunnen minimaliseren het besluit tot sluiting van een kerkgebouw voor de hand ligt. Gelet op de hoge verbouwingskosten van de [X-kerk], afgezet tegen de relatief lage huurkosten van [gebouw Y] en gelet op het beperkte draagvlak binnen de gemeente voor het alternatieve plan is het besluit niet onredelijk. Hieraan doet niet af dat de keuze voor de huur van [gebouw Y] risico's met zich brengt. Deze risico's, die gelegen zijn in het feit dat het een sporthal is en dat ook anderen hiervan in toenemende mate gebruikt wensen te maken, zijn door de algemene kerkenraad onderzocht en gewogen. De algemene kerkenraad heeft aangevoerd dat de burgerlijke gemeente te kennen heeft gegeven geen reden te zien de bestendige huurovereenkomst op te zeggen. Daar komt bij dat zelfs indien - om wat voor reden dan ook - de [gebouw Y] niet langer beschikbaar zou zijn, de gehele gemeente (tijdelijk) kan worden opgevangen in de [Z-kerk], totdat een nieuwe locatie beschikbaar zal worden gesteld. Het generale college acht het dan ook niet onredelijk dat de algemene kerkenraad aan deze risico's geen doorslaggevend gewicht heeft toegekend.
- 5.3.4 Met appellanten sub 1 en 2 is het generale college van oordeel dat het bestreden besluit onvoldoende is gemotiveerd, nu uit het besluit niet blijkt dat de algemene kerkenraad de ingediende zienswijze(n) heeft gewogen, laat staan op welke wijze. Hoewel de algemene kerkenraad niet gehouden is om ieder argument dat op enig moment is aangevoerd tegen het voorgenomen besluit in het uiteindelijke besluit te bespreken, zal de algemene kerkenraad in het besluit wel in grote lijnen op de verschillende zienswijzen moeten ingaan en inzichtelijk maken waarom deze worden gepasseerd. Naar het oordeel van het generale college heeft de algemene kerkenraad dit evenwel tijdens de nadien gevoerde procedures bij het regionale college en bij het generale college alsnog voldoende gedaan, zodat dit gebrek niet zal leiden tot gegrondverklaring van het beroep.

6. Conclusie

Het generale college zal het beroep gegrond verklaren voor zover het is gericht tegen het niet-ontvankelijk verklaren van de bezwaren gericht tegen de brief van maart 2016. Deze bezwaren waren niet gericht tegen een besluit, maar behoeften bespreking in het kader van de vraag naar de zorgvuldigheid van de voorbereiding van het besluit van 11 april 2016. Het

regionale college heeft deze bezwaren evenwel onbesproken gelaten, zodat de ongegrondverklaring van het bezwaar gericht tegen het besluit van 11 april 2016 onvoldoende is gemotiveerd. Echter, nu de bezwaren gelet op de hierboven vermelde overwegingen terecht ongegrond zijn verklaard zal dit motiveringsgebrek niet leiden tot gegrondverklaring van het beroep op dit punt.

Het beroep gericht tegen de niet-ontvankelijk verklaring van de bezwaren gericht tegen het revisiebesluit van 2 mei 2016 is ongegrond.

7. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;

- verklaart het beroep van appellanten sub 1 en 2 tegen de niet-ontvankelijk verklaring van de bezwaren gericht tegen de brief van maart 2016 gegrond;
- verklaart het beroep van appellanten sub 1 en 2 voor het overige ongegrond;
- bevestigt de bestreden uitspraak van het regionale college onder aanvulling van gronden;
- bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 11 mei 2017

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr.ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake en P.C. Slotweg

Procedure

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen (hierna: het GCBG) heeft kennis genomen van:

- a. het beroepschrift van D. te [...] mede namens 133 anderen (hierna: appellanten) van 29 september 2016, aangevuld bij brief van 16 november 2016, gericht tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Overijssel-Flevoland (hierna: het RCBG) van 31 augustus 2015.
Bij deze uitspraak is beslist op het bezwaar van appellanten tegen – voor zover hier van belang – het besluit van de algemene kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] (hierna: de AK) van 11 april 2016 waarbij is besloten:
 - 1) het kerkgebouw [X-kerk] te sluiten, de laatste kerkdienst daar vindt plaats op 22 mei 2016;
 - 2) wijk 1: de morgendienst in de [Z-kerk], wijk 2 de morgendienst in [gebouw Y];
 - 3) wijk 1 en 2: de middag-/avonddienst in de Dorpskerk met dien verstande dat wijk 2 voor een aantal bijzondere diensten 's middags uitwijkt naar [gebouw Y] met eind 2016 een evaluatie;
- b. het verzoek om een spoedvoorziening als bedoeld in ordinantie 12-8-3 van 16 november 2016 ingediend door D., voornoemd, alsmede vijf andere appellanten (hierna: verzoekers) inhoudende opschorting van de werking van het besluit van 11 april 2016 alsmede van het op 22 oktober 2016 door de AK genomen besluit welk besluit een regeling bevat die erop neer komt dat er met ingang van 1 januari 2017 in de [X-kerk] geen morgendiensten meer worden gehouden, dat vanaf 1 december 2016 de tweewekelijkse middagdiensten van wijk 1 in de [X-kerk] tot aan de uitspraak van het GCBG worden gecontinueerd en dat het verenigingsleven alsmede het zondagsschool- en catechesewerk in [...] voorlopig in de [X-kerk] blijven plaatsvinden;
- c. het verweerschrift van de AK van 26 november 2016;
- d. de stukken die het RCBG ter beschikking stonden.

Beoordeling

1. Allereerst zal de voorzitter zich uitlaten over het verzoek voor zover dat betreft het besluit van de AK van 22 oktober 2016. De voorzitter is van opvatting dat dit besluit als een afzonderlijk besluit moet worden gezien waartegen, alvorens een procedure bij het GCBG kan worden gestart, allereerst bezwaar moet zijn gemaakt bij het RCBG. Weliswaar is dit besluit een vervolg op het besluit van 11 april 2016, en is het in die zin daarvan een uitwerking, maar het besluit zoals dat is genomen vloeit er niet zonder meer uit voort. De AK had ook een andere regeling kunnen treffen.
Met toepassing van artikel 2, eerste lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak zal het verzoekschrift voor zover dat betrekking heeft op het besluit van 22 oktober 2016 worden doorgezonden naar het RCBG in Overijssel en Flevoland ter behandeling als bezwaarschrift respectievelijk tevens als verzoek om toepassing van ordinantie 12-3-5.
2. Met betrekking tot het verzoek voor zover dat ziet op het besluit van 11 april 2016 overweegt de voorzitter het volgende.
 - 2.1 De voorzitter loopt in het kader van de beoordeling van dit verzoek niet vooruit op het door het GCBG te geven oordeel op het beroepschrift. Er wordt slechts beoordeeld of er gezien de betrokken belangen aanleiding bestaat de ten uitvoerlegging van het bestreden besluit op te schorten.
 - 2.2 De Hervormde gemeente te [...] belegt haar erediensten in twee eigen kerkgebouwen, te weten de (monumentale) [Z-kerk] en het uit 1962 stammende kerkgebouw de [X-kerk] alsmede in van de (burgerlijke) gemeente [...] gehuurde [gebouw Y]. De [Z-kerk] en [gebouw Y] liggen ca 700 m van elkaar verwijderd.
De [Z-kerk], zo is in het aanvullend beroepschrift van 16 november 2016 gesteld, wordt voor de ochtenddienst bezocht door gemiddeld 441 en voor de middagdienst door gemiddeld 487 kerkgangers. [Gebouw Y] wordt voor de ochtenddienst bezocht door gemiddeld 727 kerkgangers en de [X-kerk] heeft een ochtenddienst met gemiddeld 143 kerkgangers en een middagdienst met gemiddeld 283 kerkgangers. Wijkgemeente 1 heeft 's morgens diensten in de [Z-kerk] en in de [X-kerk] en 's middag de ene week een dienst in de [Z-kerk] en de andere week in de [X-kerk]. Wijkgemeente 2 heeft 's morgens dienst in [gebouw Y] en 's middags de ene week een dienst in de [Z-kerk] en de andere week in de [X-kerk].
Een groot aantal gemeenteleden en ambtsdragers is niet woonachtig binnen het geografische gebied van de wijkgemeente waarvan zij lid zijn en leggen regelmatig een zekere afstand af om de kerklocatie van hun voorkeur te bereiken, zo is door verzoekers naar voren gebracht.

- 2.3 Aan de uitspraak van het RCBG en de daaraan ten grondslag liggende stukken ontleent de voorzitter dat vanaf 2013 een proces tot herstructureren van de gemeente gaande is. Waar eerst de vraag voorlag of [gebouw Y] niet vervangen diende te worden door een meer permanente locatie, is vanaf 2014 mede als gevolg van opmerkingen van het RCBB, dat erop aandrang in verband met teruglopende financiën maatregelen te treffen om de jaarlijkse tekorten terug te dringen, het beleid van de AK gericht op het realiseren van bezuinigingen. Aan het verweerschrift van de AK ontleent de voorzitter dat er sedert jaren sprake is van structurele begrotingstekorten. Het RCBG heeft overwogen dat ook appellanten de noodzaak tot herstructurering van de gemeente erkennen.
- 2.4 Verzoekers zijn van opvatting dat de locatie [gebouw Y] eerder in aanmerking komt om te worden afgestoten dan de [X-kerk]. In een situatie van financiële krimp ligt het naar hun mening voor de hand eerst de flexibele schil, de sporthal, af te stoten en beide kerkgebouwen voor de eredienst te behouden. Zij stellen dat de [X-kerk] geschikt kan worden gemaakt voor grotere groepen kerkgangers. Met betrekking tot het verzoek om een spoedvoorziening voeren verzoekers meer specifiek aan dat het besluit om de (X-kerk) te onttrekken aan de eredienst praktisch een onomkeerbaar karakter heeft. De AK loopt hiermee vooruit, zo stellen verzoekers, op de door hem gewenste uitkomst van de beroepsprocedure. Vanuit onder meer pastoraal oogpunt achten verzoekers het niet verstandig om een kerkgebouw eerst 's morgens te sluiten en daar om de week de middagdienst te schrappen en later te heropenen. Zij achten het beter de status quo te handhaven en in afwachting van de uitspraak van het GCBG het kerkgebouw voorlopig open te houden. Van een besparing van kosten met een sluiting op zo'n korte termijn is naar hun opvatting geen sprake. Daarnaast voeren zij aan dat binnen de Hervormde gemeente het verzet tegen de sluiting van dit gebouw groot is.
- 2.5 Aan ordinantie 12-8-5 ligt ten grondslag dat het instellen van beroep tegen een uitspraak van het RCBG geen schorsende werking heeft. De hoofdregel is derhalve dat indien een bezwaar tegen een door een kerkelijk lichaam genomen besluit door het RCBG ongegrond is verklaard, dat besluit kan worden uitgevoerd. Schorsing van dat besluit kan evenwel aangewezen zijn indien sprake is van onomkeerbare gevolgen en die gevolgen van de uitvoering van dat besluit onoverkomelijk zijn. Het gaat hierbij om de afweging van belangen van enerzijds de verzoekers en anderzijds de AK.
- 2.6 De voorzitter is van oordeel dat geen aanleiding bestaat het verzoek tot het treffen van een spoedvoorziening ter zake van besluit van 11 april 2016 in te willigen in afwachting het de beslissing op het beroep door het GCBG. Uitgaande van de noodzaak van bezuinigingen waarop ook het RCBB heeft aangedrongen, heeft de AK blijkens zijn verweerschrift als beleidsuitgangspunt gekozen om het pastoraat boven "stenen" te laten gaan alsmede te kiezen voor een bestendige begroting na jaren met onaanvaardbare begrotingstekorten te zijn geconfronteerd. De voorzitter acht dit niet onredelijk. Daar staat tegenover het belang van verzoekers om voor de zondagse ochtenddiensten in "hun" kerkgebouw in [X-kerk] te kunnen blijven bijeenkomen. De voorzitter acht dit belang evenwel minder zwaar dan het belang van de AK. De voorzitter heeft hierbij allereerst in acht genomen dat thans nog geen sprake is van vervreemding van de [X-kerk]. Verder worden er tot in ieder geval de uitspraak van het GCBG in dat gebouw voor wijkgemeente 1 respectievelijk wijkgemeente 2 nog om de week middagdiensten gehouden, zo blijkt uit het besluit van de AK van 22 oktober 2016. Dit wijkt niet af, aldus begrijpt de voorzitter de stukken, van de situatie zoals die was voorafgaande aan het besluit van 11 april 2016. De leden van de beide wijkgemeenten zijn er ook aan gewend om voor diensten in zowel de [Z-kerk] als in de [X-kerk] bijeen te komen. Het verenigingsleven alsmede de zondagsschool en de catechisatie zullen voorlopig eveneens in de [X-kerk] blijven plaatsvinden. Voorts is uit de stukken niet gebleken dat de locatie [gebouw Y] over onvoldoende ruimte beschikt voor kerkgangers op de zondagochtend.
- 2.7 Het voorgaande leidt ertoe dat het verzoek voor zover dat ziet op het besluit van 11 april 2016 wegens het ontbreken van een spoedeisend belang moet worden afgewezen.

Beslissing

De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- wijst het verzoek om opschorting van het besluit van de AK van 11 april 2016 af;
- zendt het geschrift van verzoekers van 16 november 2016 voor zover daarin om opschorting wordt verzocht van het besluit van de AK van 22 oktober 2016 met toepassing van artikel 2, eerste lid, van

de generale regeling kerkelijke rechtspraak door naar het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Overijssel en Flevoland.

Gedaan te Voorburg op 6 december 2016
door mr Th.C. van Sloten, voorzitter

Uitspraak op het beroep van mw D.

1. De procedure

- 1.1. Het generale college heeft kennis genomen van:
 - a) de uitspraak waarvan beroep, van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Noord-Brabant, Limburg en de Réunion Wallonne, gedaan op 26 augustus 2016 en per mail bezorgd op 31 augustus 2016 (zaakskenmerk 2016-1). Daarbij wees het regionale college af appellantes bezwaar tegen het besluit van de kerkenraad van de Hervormde gemeente te[...] van 4 mei 2016 om appellante per direct te schorsen als leidster van de zondagsschool;
 - b) het beroepschrift van appellante gedateerd 29 september 2016;
 - c) het verweerschrift van de kerkenraad gedateerd 10 november 2016, met bijlagen;
 - d) e-mails uit november 2017 en januari en juni 2018 van appellante en de kerkenraad; en
 - e) de stukken die het regionale college het generale college heeft doen toekomen, waaronder het dossier (zaakskenmerk 2016-4) van de uitspraak van het regionale college gedaan op 1 augustus 2017 op het bezwaar van appellante tegen het besluit van de kerkenraad van 21 november 2016 tot opheffing van de zondagsschool.
- 1.2. Het generale college heeft de behandeling van het beroep van appellante vanwege de samenhang met haar bezwaar tegen het opheffingsbesluit aangehouden.
- 1.3. Op 3 juli 2018 heeft een hoorzitting plaatsgevonden waarbij appellante aanwezig was, bijgestaan door haar echtgenoot als raadsman. De kerkenraad heeft het generale college voorafgaand geïnformeerd dat en waarom hij niet aanwezig zou zijn.

2. De feiten

- 2.1. Gelet op wat over en weer is aangevoerd en de overgelegde stukken gaat het generale college uit van de volgende feiten die voor de beoordeling van het beroep van belang zijn.
- 2.2. Appellante is sinds 2005 bij de zondagsschool betrokken geweest waarvan een aantal jaar als leidster. In de loop van de tijd is binnen de leiding van de zondagsschool een conflict ontstaan. Dit heeft ertoe geleid dat de kerkenraad appellante en een andere leidster bij besluit van 7 oktober 2015 heeft geschorst. Het regionale college heeft dat besluit op bezwaar vernietigd bij uitspraak gedaan op 25 januari 2016 en daarbij overwogen dat de kerkenraad is tekortgeschoten bij de begeleiding van de zondagsschool (zaakskenmerk 2015-4). Om een onwerkbaar situatie in de zondagsschool te voorkomen, stond het regionale college het de kerkenraad toe de schorsing te handhaven tot 1 mei 2016.
- 2.3. In maart 2016 heeft een onafhankelijke bemiddelaar in opdracht van de kerkenraad gesprekken gevoerd met de zondagsschoolleidsters om te onderzoeken of begeleiding mogelijk was om de spanningen te normaliseren.
- 2.4. Op 2 april 2016 verzocht appellante per e-mail de kerkenraad met haar te overleggen over een afkondiging die hij van plan was om op zondag 3 april 2016 in de gemeente te doen. Appellante stuurde erop aan dat de kerkenraad dan ook melding zou maken van de uitspraak van het regionale college. De kerkenraad beantwoordde de mail van appellante 's avonds met de volgende voorgenomen mededeling (tussen blokhaken geanonimiseerd door het generale college): 'Ongelukkigerwijs speelt er op hetzelfde moment ook een conflict rondom de Zondagsschool. Vorig jaar is er binnen de leiding spanning ontstaan. De kerkenraad is betrokken geraakt en heeft geprobeerd dit in goede banen te leiden. De ontwikkelingen hebben ertoe geleid, dat [leidster 2] en [appellante] in ieder geval tot 1 mei niet meer betrokken kunnen zijn als leiding van de zondagsschool. Inmiddels heeft de [bemiddelaar] met alle leidinggevendenden gesprekken gevoerd. Een voorstel tot normalisering van de verhoudingen zal binnenkort besproken worden in de kerkenraad.'
- 2.5. Ondanks bezwaren van appellante heeft de kerkenraad de mededeling ongewijzigd laten voorlezen na de kerkdienst van 3 april 2016.
- 2.6. De bemiddelaar adviseerde op 13 april 2016 de schorsing vooralsnog te handhaven.
- 2.7. De kerkenraad heeft de schorsing bij het bestreden besluit gehandhaafd.
- 2.8. Bij besluit van 21 november 2016 heeft de kerkenraad de zondagsschool opgeheven en vervangen door kindernevendienst. Het daartegen door appellante ingestelde bezwaar is door het regionale college ongegrond verklaard (2016-4) en appellante heeft daarin berust.

3. Gronden van het beroep en het verweer

- 3.1. Appellante onderkent dat zij geen belang meer heeft bij ongedaanmaking van de schorsing. De zondagsschool is opgeheven waardoor haar terugkeer uitgesloten is. Met haar beroep wenst zij echter te bereiken dat de kerkenraad alsnog wordt gewezen op zijn willekeur en onzorgvuldigheid en hij gedwongen wordt om naar de gemeente, op een vergelijkbare manier als het afkondigen van de schorsing, duidelijk te maken waarom de kerkenraad destijds alleen appellante heeft geschorst en daarbij aan te geven dat dat willekeurig is geweest omdat er geen onderzoek naar het conflict heeft plaatsgevonden. Ook dient er volgens appellante geen informatie over de schorsing meer te vinden te zijn op internet, of te allen tijde genuanceerd te worden door daarbij te (doen) vermelden dat de schuld voor het conflict binnen de zondagsschool bij de leiding collectief ligt. Appellante stelt dat zij zich onveilig en besmeurd voelt in de gemeente door de manier van communiceren zoals die heeft plaatsgevonden.
- 3.2. De kerkenraad heeft voor het regionale college gemotiveerd verweer gevoerd dat erop neerkomt dat de onwerkbaar situatie uitsluitend aan appellante toe te rekenen is. Verder heeft de kerkenraad aangevoerd dat en waarom hij in zijn poging om tot bemiddeling te komen oprecht was. Ten slotte heeft de kerkenraad gesteld dat hij in gemeente nooit over de schuldvraag gesproken heeft.

4. Beoordeling

- 4.1 Appellante heeft geen belang meer bij vernietiging van het bestreden besluit of de uitspraak van het regionale college. Door de opheffing van de zondagsschool is de schorsing van appellante immers vervallen. Het generale college zal daarom de beroepsgronden die betrekking hebben op het oordeel van het regionale college over de inhoud van het bestreden besluit niet beoordelen en appellante in zoverre niet-ontvankelijk verklaren in haar beroep.
- 4.2. Appellante stelt verder in de kern genomen dat de kerkenraad bij het nemen van het bestreden besluit niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen heeft en dat de kerkenraad daardoor de eer en goede naam van appellante op onrechtmatige wijze heeft aangetast. Als dat aannemelijk is en een voorziening terzake daarvan nu nog steeds verstandig, is appellante in haar werkelijk belang getroffen (vgl. GCBG 20/05 en 31/13).
- 4.3. De vereiste zorgvuldigheid en bescherming van persoonsgegevens (privacy) brengen in dit geval mee dat bij externe communicatie terughoudendheid wordt betracht. De vraag die appellante opwerpt, is in wezen of de kerkenraad minder terughoudend had moeten zijn. Volgens het generale college is dat niet het geval. Terughoudendheid past bij de complexe en emotioneel beladen aard van de toedracht van het conflict binnen de zondagsschoolleiding en daarop volgende (inmiddels langdurige) conflict tussen appellante en de kerkenraad en ook ieders aandeel daarin. Het generale college komt daardoor niet toe aan de vragen of appellante door de afkondiging is aangetast in haar eer of goede naam, of meer informatie het appellante gedachte effect zou hebben gehad en, zo ja, of een voorziening terzake daarvan, gelet op de betrokken belangen, nu nog steeds verstandig zou zijn.
- 4.4. Het beroep dient dus ongegrond verklaard te worden voor zover het gericht is op de door de kerkenraad bij het bestreden besluit betachte zorgvuldigheid.

5. Beslissing

- Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;
- verklaart appellante niet-ontvankelijk in haar beroep tegen de inhoud van het bestreden besluit;
 - verklaart het beroep, voor zover ontvankelijk, ongegrond; en
 - bepaalt dat de kosten voor de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen.

Aldus gewezen op 18 september 2018

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. E.F. Lagerwerf-Vergunst, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P.C. Slotweg.

Uitspraak op de beroepschriften van [B.] te [...], [V.] te [...], [D.] te [...], P.] en [R.] te [...]

1. Procedure

- Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft kennisgenomen van:
- a. de beroepschriften van [B.], [V.], [D.], [P.] en [R.] (hierna: appellanten) tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland d.d. 16 september 2016 (nr. 2016-187);
 - b. de stukken die het regionale college ter beschikking stonden.

2. Beoordeling

Van een uitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan op grond van ordinantie 12-8-1 beroep worden ingesteld door degene die een bezwaar maakte of het lichaam waarvan het besluit bij de behandeling van het bezwaar in het geding was. Deze bepaling verleent het beroepsrecht niet aan (al dan niet belanghebbende) gemeenteleden die in de procedure bij het regionale college geen partij waren.

Uit het voorgaande volgt dat appellanten niet in beroep kunnen gaan tegen genoemde uitspraak van het regionale college. Mitsdien dienen zij niet-ontvankelijk te worden verklaard in hun beroep. Het generale college zal daarom ook niet inhoudelijk ingaan op de beroepschriften.

3. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- verklaart het beroep van [B.], [V.], [D.], [P.] en [R.] niet-ontvankelijk;
- bepaalt dat de kosten van behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de Kerk komen

Aldus gewezen op 14 december 2016 door
mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en dhr P.J. Oudshoorn.

Uitspraak op grond van ordinantie 12-10-2

1. De procedure

- 1.1 Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in de Protestantse Kerk in Nederland (hierna: het generale college) heeft ambtshalve kennisgenomen van de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen Overijssel-Flevoland (hierna: het regionale college) gedaan en verzonden op 2 respectievelijk 3 juni 2016.
- 1.2 Bij het generale college is geen beroep ingesteld tegen de uitspraak.

2. De uitspraak

- 2.1 In de uitspraak verklaart het regionale college gegrond de bezwaren van een aantal leden van de Protestantse gemeente te [...] tegen een besluit van de kerkenraad tot verkoop van een kerkgebouw.
- 2.2 Onderdeel 5.4 van de uitspraak luidt: *“Na ontvangst van de Plaatselijke Regeling en bestudering van de aantallen kerkenraadsleden tijdens de vergadering van 29 oktober 2015 heeft het College ambtshalve vastgesteld, dat te dien tijde niet het vereiste quorum aanwezig was. Hoewel partijen dit punt niet hebben aangevoerd, is het een punt van openbare orde zodat het College dit ambtshalve dient te toetsen.
Er waren 17 kerkenraadsleden aanwezig. Gelet op het volgens de Plaatselijke Regeling vastgestelde aantal ambtsdragers van 35 bedraagt het quorum 18 leden. Dit betekent, dat het bestreden besluit is genomen in strijd met Ordinantie 4-5-4, eerste volzin. (...) Het College dient het bestreden besluit derhalve te vernietigen, gelet op artikel 23, eerste lid, eerste gedachtestreepje, van de Generale regeling kerkelijke rechtspraak.”*
- 2.3 Het regionale college heeft het bestreden besluit om die reden vernietigd. Op grond van artikel 23, tweede lid, van de generale regeling kerkelijke rechtspraak, heeft het regionale college de rechtsgevolgen van het bestreden besluit evenwel in stand gelaten.

3. De beoordeling

- 3.1 Ingevolge ordinantie 12-10-2 kan het generale college in het belang van de eenheid in de behandeling van bezwaren en geschillen verklaren dat een einduitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, onjuist is. De rechtsgevolgen van de onjuist verklaarde beslissing kunnen door of krachtens zulk een verklaring niet worden aangetast. Het generale college kan ambtshalve toepassing geven aan ordinantie 12-10-2 en vindt in de uitspraak van het regionale college aanleiding daartoe over te gaan.
- 3.2 Het regionale college heeft in de uitspraak namelijk overwogen dat het quorum een punt van openbare orde is dat ambtshalve getoetst dient te worden. Quorumvoorschriften zijn echter niet van openbare orde. Procedurele voorschriften als deze strekken niet tot bescherming van zodanig zwaarwegende algemene belangen dat niet aan direct betrokken belanghebbenden kan worden overgelaten om daarover bij schending te klagen. In het seculiere bestuursrecht is dat niet anders en betreft schending daarvan evenmin een kwestie van openbare orde.
- 3.3 Hieruit volgt dat het generale college de uitspraak onjuist zal verklaren wat betreft de rechtsoverweging dat het quorum een punt van openbare orde betreft dat ambtshalve getoetst dient te worden.

4. Beslissing

Het generale college:

- verklaart de uitspraak onjuist wat betreft het oordeel dat quorumvoorschriften van openbare orde zijn; en
- merkt op dat door of krachtens deze verklaring de rechtsgevolgen van de uitspraak niet worden aangetast.

Aldus gewezen op 7 september 2016

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, ds H.J.J. Radstake, ds. J. van der Veen en P.J. Oudshoorn.

Uitspraak op het beroep van de heer [D.] te [...] (hierna: [D.]

1. De procedure

Bij brief van 28 november 2016, ontvangen op 29 november 2016, heeft [D.] beroep aangetekend tegen de uitspraak van het Regionale College voor de behandeling van bezwaren en geschillen van de Protestantse Kerk Nederland in de provincie Zuid-Holland (hierna: het Regionale College) van 1 november 2016, verzonden op 2 november 2016, waarin het bezwaar van [D.], gericht tegen de goedkeuring van de jaarrekeningen over 2015 door de Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente[...], niet-ontvankelijk is verklaard.

Reeds op grond van het (gemotiveerde) beroepschrift in samenhang met de inhoud van de bestreden uitspraak acht het Generale College zich voldoende voorgelicht om uitspraak te doen.

2. De beoordeling

Het Regionale College heeft in zijn uitspraak overwogen dat het niet tot zijn taak behoort zich te buigen over bezwaren tegen jaarrekeningen, waarbij is verwezen naar een uitspraak van het Generale College van 4 juni 2013, inzake nr 15/12 en 19/12.

Het Regionale College heeft hierbij niet onderkend dat indien de jaarrekeningen zijn vastgesteld na 21 april 2016, zijnde de datum waarop ordinantie 12-3-1a in werking is getreden, wel degelijk een bezwaar tegen de vaststelling van de jaarrekening van de gemeente kan worden ingediend. Dit kan evenwel alleen indien de bezwaarde gebruik heeft gemaakt van de gelegenheid zijn mening kenbaar te maken, als bedoeld in ordinantie 11-7-2.

Het Generale College zal het beroep reeds om die reden gegrond verklaren en de uitspraak van het Regionaal College vernietigen. Het Generale College zal de zaak verwijzen naar het Regionale College, teneinde in het kader van de ontvankelijkheid van het bezwaar te onderzoeken of bezwaarde – voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening – gelegenheid is geboden zijn mening kenbaar te maken, als bedoeld in ordinantie 11-7-2, en of hij van die gelegenheid gebruik heeft gemaakt.

3. Beslissing

Het Generale College voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt de uitspraak van het Regionale College voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid –Holland van 1 november 2016;
- verwijst de zaak naar voornoemd Regionale College, om opnieuw te beslissen met inachtneming van hetgeen is overwogen in deze uitspraak;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, komen voor rekening van de Kerk.

Aldus gewezen op 18 januari 2017

mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, mw mr. E.F. Lagerwerf-Vergunst, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P. Oudshoorn.

Beslissing op grond van ordinantie 12-6-2 op het verzoek van het regionale college voor het opzicht in Gelderland-Overijssel-Flevoland.

1. De procedure

- 1.1 Het regionale college voor het opzicht in Gelderland-Overijssel-Flevoland (hierna: het RCO) heeft bij brief van 8 december 2016 het generale college verzocht om een beslissing op grond van ordinantie 12-6-2 inzake de vraag welk kerkelijk lichaam bevoegd is tot de beoordeling van een door de heer [X.], ambtsdrager in de Protestantse Gemeente te [...], ingediende klacht tegen de werkwijze van de visitatoren [...] en [...].
- 1.2 Het generale college heeft kennis genomen van de stukken die het RCO aan het generale college ter beschikking heeft gesteld.

2. Beoordeling

- 2.1 De ambtsdragersvergadering van de Protestantse gemeente te [...] heeft in het voorjaar van 2015 een verzoek gedaan voor een bijzondere visitatie. Met die visitatie waren de in 1.1 genoemde visitatoren belast. Op 15 december 2015 hebben de visitatoren een toelichting gegeven op hun inventarisatie en de door hen gedane aanbevelingen.
- 2.2 Bij brief van 4 januari 2016 heeft de heer [X.] zich tot het regionale college voor de visitatie in Overijssel en Flevoland gewend met, kort gezegd, klachten over de gang van zaken en de gedane aanbevelingen. Genoemd college heeft deze klacht – uiteindelijk – niet in behandeling genomen en evenmin doorgestuurd naar een ander college. De heer [X.] heeft zich vervolgens bij brief van 13 oktober 2016 tot het RCO gewend met het verzoek zijn klachten inzake de werkwijze de visitatoren in behandeling te nemen.
- 2.3 Het generale college stelt vast dat visitatoren geen besluiten nemen waartegen op grond van ordinantie 12-3 bij een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bezwaar kan worden gemaakt. Visitatoren doen aanbevelingen. Het is vervolgens aan het kerkelijk lichaam waaraan die aanbevelingen zijn gedaan daarover besluiten te nemen. Evenmin is sprake van een kwestie waarop ordinantie 10-6 (het opzicht over belijdenis en wandel) ziet en in welke gevallen ingevolge ordinantie 10-7 het college van predikant(en) en ouderlingen respectievelijk het regionale college voor het opzicht het bevoegde orgaan is.
- 2.4 In ordinantie 10-5-3 is bepaald dat het generale college voor de visitatie als samenbindend orgaan voor de visitatie algemene leiding geeft aan de visitatie. Gelet hierop is naar het oordeel van het generale college in een kwestie als hier, waar het gaat om klachten omtrent de werkwijze van visitatoren en waarbij het regionale college voor de visitatie heeft besloten deze klachten niet in behandeling te nemen, het generale college voor de visitatie bevoegd tot het geven van een oordeel over de klachten als geformuleerd door de heer [X.].

3. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- beslist op grond van ordinantie 12-6-2 dat het generale college voor de visitatie tot oordelen bevoegd is ter zake van de bij het regionale college voor het opzicht in Gelderland-Overijssel-Flevoland door de heer [X.] te [...] bij brief van 13 oktober 2016 ingediende klacht.

Aldus gewezen op 30 januari 2017

door mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P. Sloopweg AA.

Uitspraak op het beroep van mevrouw P. (hierna: P.)1. De procedure

- 1.1. Bij brief van 13 december 2016 heeft P. beroep aangetekend tegen de uitspraak van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Overijssel-Flevoland (het regionale college), waarin haar bezwaar tegen een besluit van de kerkenraad van de Hervormde gemeente te [...] van 14 juni 2016 (verder: het besluit) niet-ontvankelijk is verklaard, omdat het bezwaar buiten de bezwaartermijn zou zijn ingediend.
- 1.2. Reeds op grond van het (gemotiveerde) beroepschrift in samenhang met de uitspraak van het regionale college acht het generale college zich voldoende voorgelicht om uitspraak te doen.

2. De beoordeling

- 2.1. Het besluit inhoudende de opzegging van een pachtovereenkomst is genomen in de vergadering van de Kerkenraad van 14 juni 2016 en is P. bij brief van 29 juni 2016 medegedeeld. Op 4 augustus 2016 heeft P. de kerkenraad verzocht om een inhoudelijk gesprek. Het regionale college heeft overwogen dat voor zover deze brief zou moeten worden aangemerkt als een verzoek om revisie in de zin van ordinantie 12-12-1, deze niet binnen de in ordinantie 12-12-3 bepaalde termijn van dertig dagen schriftelijk is ingediend. Daarnaast heeft het regionale college overwogen dat het op 13 september 2016 bij het regionale college ingediende bezwaarschrift evenmin binnen de voor bezwaarschriften geldende termijn van dertig dagen is ingediend. De omstandigheid dat eerst overleg heeft plaatsgevonden heeft het regionale college onvoldoende bijzonder geacht om de termijnoverschrijding verschoonbaar te achten. Het regionale college heeft derhalve het bezwaar niet-ontvankelijk verklaard.
- 2.2. P. heeft aangevoerd dat haar brief van 4 augustus 2016 niet de eerste keer is dat zij haar bezwaren tegen het besluit heeft geuit. Zij heeft dit reeds gedaan tijdens verschillende gesprekken met ds. X. voorafgaand en volgend op het besluit van 14 juni 2016. Tevens heeft zij met het Kerkelijk Bureau gesproken over mediation en heeft zij de kerkenraad voorgesteld visitatie aan te vragen. Toen hierop niet de gewenste reactie kwam, is besloten bezwaar te maken. Voor zover dit te laat zou zijn, kan dit haar niet worden verweten, nu niemand haar heeft gewezen op de mogelijkheid bezwaar te maken en hoe dit zou moeten.
- 2.3. Het generale college overweegt dat ordinantie 12-3-1 in samenhang met 12-3-4 bepaalt dat het bezwaarschrift binnen dertig dagen na de dag waarop het werd verzonden moet zijn ingediend bij het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Hieruit volgt niet alleen dat het bezwaar uiterlijk 29 juni 2016 moest zijn ingediend, maar ook dat dit schriftelijk diende te geschieden. Mondeling geuite bezwaren zijn immers geen bezwaarschrift. Het bezwaarschrift van 13 september 2016 is dan ook buiten de termijn ingediend.

Ten overvloede overweegt het generale college dat de brief van 4 augustus 2016 gericht aan de kerkenraad kon worden aangemerkt als een verzoek tot revisie in de zin van ordinantie 12-12-1. Een verzoek tot revisie dient ingevolge ordinantie 12-12-3 evenwel eveneens schriftelijk binnen dertig dagen te zijn ingediend. Ook het revisieverzoek is dus buiten de termijn ingediend.

- 2.4. Deze termijnen, die zijn voorgeschreven ten behoeve van de rechtszekerheid, dienen strikt in acht genomen te worden. Slechts in uitzonderlijke gevallen, waarin de termijnoverschrijding op grond van bijzondere omstandigheden verschoonbaar moet worden geacht, wordt afgezien van het uitspreken van de niet-ontvankelijkheid. Ten aanzien van het betoog dat P. van de termijnoverschrijding geen verwijt kan worden gemaakt, nu haar niet is gewezen op de mogelijkheid van bezwaar noch op de wijze waarop dit kan worden ingediend, overweegt het generale college dat de bepalingen van de kerkorde voor een ieder te raadplegen zijn. Daar komt bij dat niet is gebleken dat het gebrek aan wetenschap omtrent bezwaarmogelijkheden de reden is geweest dat zij pas na het verstrijken van de termijn het bezwaarschrift heeft ingediend. Immers blijkt uit haar grieven veeleer dat zij eerst de uitkomst van de gesprekken naar aanleiding van haar mondeling geuite bezwaren wilde afwachten. Het voeren van dergelijke gesprekken staat echter op geen enkele wijze in de weg aan het doen van een revisieverzoek in de zin van 12-12-1, noch aan het indienen van een (pro-forma) bezwaarschrift in de zin van ordinantie 12-3-1. Het generale college is dan ook van oordeel dat er geen bijzondere omstandigheden zijn op grond waarvan de termijnoverschrijding verschoonbaar

geacht zou kunnen worden. Het regionale college heeft het bezwaar dan ook terecht niet-ontvankelijk geacht.

3. Beslissing

Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

- verklaart het beroep ongegrond;
- bepaalt dat de kosten van de behandeling van deze zaak, voor zover het generale college betreffende, voor rekening van de kerk komen.

Aldus gewezen op 24 februari 2017 door

mr. Th.C. van Sloten (voorzitter), mr. ing. M. Mouthaan (secretaris), mr. C. Kool, mw mr. C.I.H. Kerstens-Fockens, ds. H.J.J. Radstake, ds. R.H. Knijff en P. Slootweg.